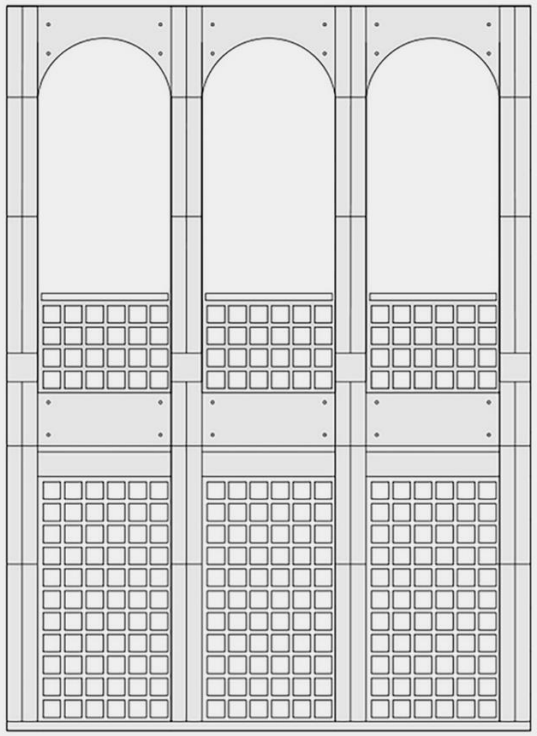
ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ

Τεκμηρίωση και ανάδειξη του έργου του στην Κέρκυρα

Θύμη Αγγελική
Λίτσα Αικατερίνη
Ρίγγα Αλεξάνδρα
Κοσκινά Μαριλένα
Μπιρμπίλης Στυλιανός
Σουριανός Ευάγγελος

ΤΕΕ ΤΜΗΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
ΕΣΠΑ 2021-2027

Το παρόν συντάχθηκε από ομάδα εργασίας του Περιφερειακού Τμήματος Κέρκυρας του ΤΕΕ, στο πλαίσιο του υποέργου 4 «Προβολή του αρχιτεκτονικού έργου του Περικλή Σακελλάριου» της πράξης με τίτλο «Αναβάθμιση Δημοτικού Θεάτρου Κέρκυρας και διαμόρφωση υπαίθριων χώρων» που έχει ενταχθεί και χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα «Ιόνια Νησιά 2021-2027».

Περικλής Σακελλάριος

Τεκμηρίωση και ανάδειξη του έργου του στην Κέρκυρα

ΤΕΕ ΤΜΗΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Ομάδα εργασίας

Θύμη Αγγελική, αρχιτέκτων μηχανικός
Κοσκινά Μαριλένα, αρχιτέκτων μηχανικός
Λίτσα Αικατερίνη, πολιτικός μηχανικός
Μπιρμπίλης Στυλιανός, αρχιτέκτων μηχανικός
Ρίγγα Αλεξάνδρα, αρχιτέκτων μηχανικός
Σουριανός Ευάγγελος, μηχανικός χωροταξίας & πολεοδομίας

ΕΣΠΑ 2021-2027
Βιώσιμη Ανάπτυξη για Όλους

Σεπτέμβριος 2026

Πρόλογος

Το περιφερειακό τμήμα Κέρκυρας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, ευαισθητοποιημένο διαχρονικά για τη μελέτη της ιστορίας της Κέρκυρας και ειδικότερα για τη μελέτη της ιστορίας της αρχιτεκτονικής και της ανάδειξης του έργου των Κερκυραίων μηχανικών, με αφορμή την επικείμενη μελέτη για την αναβάθμιση του Δημοτικού Θεάτρου και τη διαμόρφωση των υπαίθριων χώρων γύρω από αυτό, σε συνεργασία με το Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Κέρκυρας πραγματοποίησε την παρούσα εργασία για την τεκμηρίωση του έργου του Π. Σακελλάριου.

Ο Π. Σακελλάριος, με τα έργα του στην Κέρκυρα, μας προτείνει μια άλλη προσέγγιση του όρου «νεοτερικότητα» τη δεκαετία του 1960, μέσα σε ένα τόπο με έντονη ιστορική και αρχιτεκτονική ταυτότητα. Η προσέγγιση του Σακελλάριου ακόμα και σήμερα τοποθετεί στο κέντρο της συζήτησης ένα αρκετά επίκαιρο ερώτημα – η αναζήτηση ενός νέου «διαχρονικού ύφους» συμβάλλει στην κατανόηση των ιδιαίτερων συνθηκών ενός τόπου και εάν ναι πως καταφεύγουμε σε αυτό χωρίς τη μίμηση του παρελθόντος;

Στο πλαίσιο αυτό η εργασία θα προσπαθήσει να αναδείξει την επίδραση του μοντέρνου κινήματος στα αρχιτεκτονικά πεπραγμένα της Κέρκυρας και να αξιολογήσει το βαθμό ενσωμάτωσης της αισθητικής και της ιδεολογίας εκείνης της εποχής στην τοπική μας ταυτότητα.

Ευχαριστώ θερμά όλους όσους συνέβαλαν στη σύνταξη της παρούσας εργασίας και ιδιαίτερα:

Τους συναδέλφους Δεμπόνο Θεοφάνη, Κασταμονίτη Τατιάνα και Μπίσκο Νίκο για τη συμβολή τους στη δημιουργία της ομάδας εργασίας.

Την Υπηρεσία του Περιφερειακού Τμήματος για την υποστήριξη στα διοικητικά και ιδιαίτερα την προϊσταμένη του τμήματος κα Αγγελική Στραβοράβδη και την κα Αγγελική Κασίμη.

Τους συνάδελφους Ραχμανίδου Δήμητρα και Μακρή Αθανάσιο για την παροχή υλικού και πληροφοριών.

Την κα Πανταζή Νέλλα, προϊσταμένη των ΓΑΚ Αρχείου Κέρκυρας.

Ο Πρόεδρος της Δ.Ε. του ΤΕΕ Κέρκυρας

Βούλγαρης Γιώργος

Πολιτικός Μηχανικός

Περιεχόμενα

Εισαγωγή 8

Ελληνικός Μοντερνισμός 11

Η έννοια της ελληνικότητας και ο Μεσογειακός Μοντερνισμός 12

Ο Αρχιτέκτονας Περικλής Σακελλάριος 14

Συνοπτική παρουσίαση 14

Βιογραφία 14

Διακρίσεις και θεσμική περιουσία 18

Συνοπτική παρουσίαση του έργου του Π. Σακελλάριου στην Κέρκυρα 19

Ο Σακελλάριος και η Κέρκυρα 20

Corfu Palace Hotel 23

Θερινή κατοικία στην Παλαιοκαστρίτσα 25

Κτιριακό Συγκρότημα Λιμένος Κέρκυρας 27

Επιβατικός Σταθμός Αεροδρομίου 30

Κτίριο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος 32

Δημοτικό Θέατρο Κέρκυρας 34

Ο απόηχος του έργου του Σακελλάριου σήμερα 39

Βιβλιογραφία 41

Παράρτημα 43

Α. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΗ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΓΑΚ ΚΑΙ ΤΗ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 44

Β. ΟΙΚΙΑ ΘΕΟΤΟΚΗ 52

Γ. ΟΙΚΟΔΟΜΗ ΜΑΚΡΙΔΗ 54

Δ. ΕΞΟΧΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΖΕΡΙ 56

Ε. ΤΑΦΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΤΟΚΗ 58

Εισαγωγή

Το παρόν τεύχος αποτελεί εργασία του Περιφερειακού Τμήματος Κέρκυρας του ΤΕΕ και του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Κέρκυρας που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της μελέτης για την αναβάθμιση του Δημοτικού Θεάτρου της Κέρκυρας.

Η ιστορική και επιστημονική τεκμηρίωση του έργου του αρχιτέκτονα Π. Σακελλάριου θα συμβάλει στη διαδικασία κατανόησης μιας εποχής και ενός ρεύματος με λιγοστά παραδείγματα και εφαρμογές στον τόπο μας. Το ιστορικό περιβάλλον μέσα στο οποίο αναπτύχθηκε ο ελληνικός μοντερνισμός, στον οποίο εντάσσεται γενικότερα και ο Π. Σακελλάριος, καθορίστηκε απ' τη Μικρασιατική καταστροφή, την ανάγκη για επαναδιαπραγμάτευση μιας εθνικής ταυτότητας και την εισαγωγή των καλλιτεχνικών και επιστημονικών ρευμάτων της ευρωπαϊκής πρωτοπορίας.

Το πρώτο τρίτο του 20ού αιώνα υπήρξε μία από τις πιο καθοριστικές περιόδους της νεότερης ελληνικής ιστορίας. Η χώρα γνώρισε διαδοχικές πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές ανακατατάξεις που επηρέασαν άμεσα την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής και της πολεοδομίας. Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι, ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, η Μικρασιατική Καταστροφή και η ανταλλαγή των πληθυσμών δημιούργησαν νέες ανάγκες για κατοικία, δημόσια κτίρια, σχολεία, νοσοκομεία και οργανωμένο πολεοδομικό σχεδιασμό. Η αρχιτεκτονική εγκαταλείπει σταδιακά τον ακαδημαϊκό νεοκλασικισμό του 19ου αιώνα και αναζητά νέα εκφραστικά μέσα, ικανά να ανταποκριθούν στις ανάγκες μιας κοινωνίας που εκσυγχρονίζεται με ταχείς ρυθμούς.

Την περίοδο του μεσοπολέμου, που βρίσκουν εφαρμογή στην ελληνική αρχιτεκτονική οι αρχές του μοντερνισμού για πρώτη φορά, κυριαρχούν το προσφυγικό ζήτημα και η ενσωμάτωση 1,5 εκατομμυρίου προσφύγων, το οριστικό τέλος των ψευδαισθήσεων της μεγάλης ιδέας και το βαθύ συλλογικό τραύμα που δημιούργησε η μικρασιατική καταστροφή, η συνεχόμενη πολιτική αστάθεια που οδήγησε στη δικτατορία του Ι. Μεταξά το 1936 και ο απόηχος της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 1929.

Στο πνευματικό και καλλιτεχνικό πεδίο η περίοδος του μεσοπολέμου, ως περίοδος πολιτικής και κοινωνικής κρίσης επαναπροσδιορίζει της έννοια της συλλογικής ευκαιρίας μέσα απ΄την κριτική στις εισαγόμενες ευρωπαϊκές καινοτομίες της εποχής. Ο ελληνικός μοντερνισμός συνδέει τις ευρωπαϊκές εξελίξεις με την τοπική παράδοση, σε αντίθεση με την ευρωπαϊκή απόρριψη του παρελθόντος, ανακαλύπτει τη λαϊκή τέχνη και επαναπροσδιορίζει μια «νέα» εθνική ταυτότητα με πολλά παραδείγματα στην αρχιτεκτονική.

Η σχέση του έργου του Π. Σακελλάριου με την Κέρκυρα φαντάζει ολοκληρωμένη. Προϊόντα της είναι οι Επιβατικοί Σταθμοί Λιμένα και Αεροδρομίου, το Δημοτικό Θέατρο, το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, το ξενοδοχείο Corfu Palace, το κτίριο εξοχικής του κατοικίας στην Παλαιοκαστρίτσα, καθώς και έργα όπως η οικία Ε. Μαυρογιάννη (1935), η κατοικία Ε. Ζέρι (1963), η κατοικία Herscher στο Φουσταπήδημα (1964), ο τάφος Ιωάννου Θεοτόκη (1966) και οι κατοικίες Μακρίδη και Πογιάκου. Ο αρχιτέκτονας μας παραδίδει κτίρια ειδικών χρήσεων, όχι ως υποδομές, αλλά ως μέθοδο για την

επαναδιαπραγμάτευση της ταυτότητας της πόλης της Κέρκυρας διαμέσου της οργάνωσης της συλλογικής και οικονομικής ζωής · εφαρμόζοντας τις κυρίαρχες καλλιτεχνικές και αρχιτεκτονικές τάσεις της εποχής του.

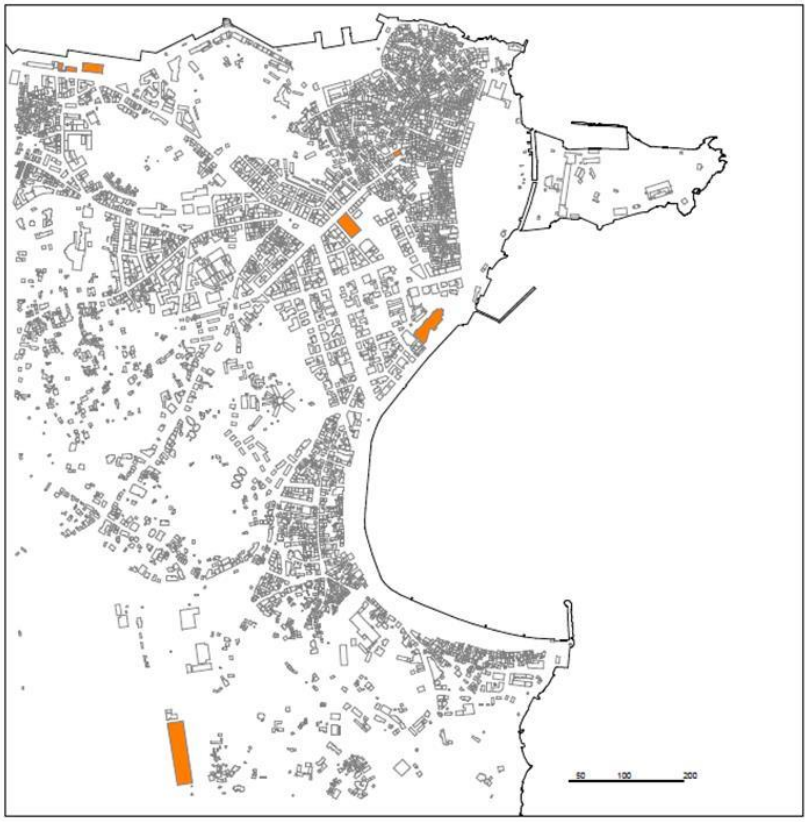
Η πρότασή του έρχεται συμβιβασμένη με το τοπικό αρχιτεκτονικό στοιχείο και την τοπική μας παράδοση, παρότι υπάρχουν περιπτώσεις που η ματιά του είναι τολμηρή.

Εάν ο αντιληπτός χώρος, ο χώρος που περιλαμβάνει τις καθημερινές λειτουργίες σε μια πόλη, εξασφαλίζει την κοινωνική συνοχή και την οικονομική παραγωγικότητα, και ο σχεδιασμένος χώρος, αυτός που αποτυπώνεται σε σχέδια, κανονιστικές πράξεις κλπ, που αποτελεί το χώρο των επιστημόνων και των μηχανικών, διαμορφώνουν τον «χώρο» μέσα στον οποίο ο άνθρωπος χρησιμοποιεί την τεχνολογία εξυπηρετώντας τη ζωή του και τη διαβίωση του · κατανοούμε ότι η πόλη αποτελεί ένα δυναμικό κοινωνικό προϊόν που αναπαράγει κοινωνικές, οικονομικές σχέσεις και αντιθέσεις της κάθε εποχής. Σε κάθε εποχή η χωρική διάσταση των κοινωνικών φαινομένων συνδέεται άμεσα με την πολιτική και οι πολίτες διατηρούν το δικαίωμα όχι απλώς να καταναλώνουν αστικό χώρο, ή να τον χρησιμοποιούν, αλλά να συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση και την παραγωγή του. Οι πολίτες διατηρούν ταυτόχρονα το δικαίωμα να μη διαβιούν απλά σε έναν αφηρημένο χώρο που αναπαράγει οικονομικές σχέσεις αλλά να διαμορφώνουν το δικό τους διαφορετικό χώρο προτάσσοντας την αξία χρήσης, τη διαφορετικότητα και τη συμπερίληψη.

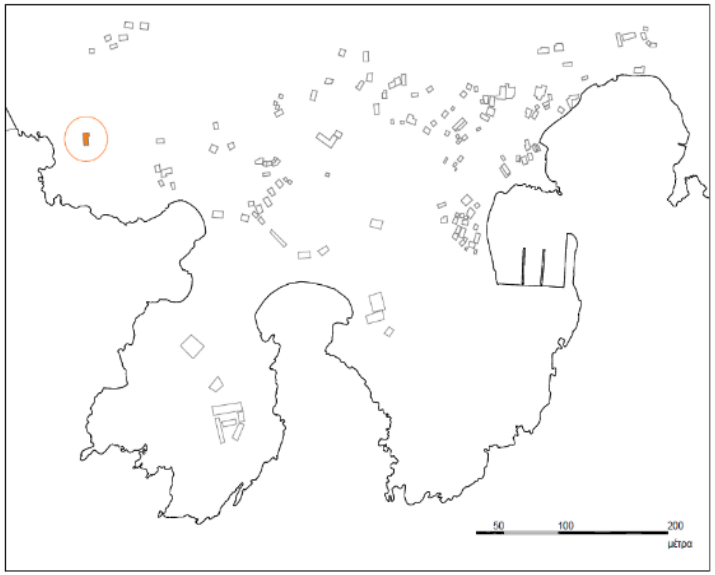
Η μελέτη της ιστορίας, της τέχνης και της αρχιτεκτονικής, που αποτελεί τέχνη που σημαδεύει με σχεδόν μη αναστρέψιμο τρόπο το χώρο, αποτελεί ένα από τα πολλά εργαλεία που ο άνθρωπος μπορεί να χρησιμοποιήσει προκειμένου να αξιολογήσει τη χωρική διάσταση των φαινομένων και της ανθρώπινης συμπεριφοράς, προκειμένου η πόλη και ο χώρος να αποτελεί ένα δυναμικό κοινωνικό προϊόν, που επιτρέπει στη δική μας κοινωνία, να παράγει το δικό της χώρο.

Η εικόνα της προπολεμικής Κέρκυρας διατηρήθηκε σχεδόν αναλλοίωτη έως τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι εμπρηστικοί γερμανικοί βομβαρδισμοί του 1943 διέκοψαν βίαια την ιστορική συνέχεια στην εξέλιξη της πόλης, εγκαινιάζοντας μια μακρά περίοδο ανασυγκρότησης και επαναπροσδιορισμού της αρχιτεκτονικής ταυτότητας της. Μέσα σε αυτό το σύνθετο περιβάλλον, ο Σακελλάριος κλήθηκε να σχεδιάσει εμβληματικά δημόσια έργα, τα οποία επιχείρησαν να εκφράσουν τη μεταπολεμική Κέρκυρα και να συνθέσουν τη νεωτερικότητα με την ιστορική μνήμη.

Βούλγαρης Γιώργος
Διπλ. Πολιτικός Μηχανικός
Msc Ιστορία της πόλης & της κτηριοδομίας, τεχνικές επεμβάσεων

Εικόνα 1. Χάρτης της πόλης της Κέρκυρας με τις θέσεις έργων του Π. Σακελλάριου.

Εικόνα 2. Χάρτης της ευρύτερης περιοχής της Παλαιοκαστρίτσας με τη θέση της εξοχικής κατοικίας Έλις Σακελλαριου.

Ελληνικός Μοντερνισμός

Προσεγγίζοντας το έργο του Σακελλάριου, είναι χρήσιμο να σταθούμε στην έννοια του ελληνικού μοντερνισμού, καθώς μέσα σε αυτό το αρχιτεκτονικό και πνευματικό πλαίσιο διαμορφώθηκε η σκέψη και το έργο του. Ο Σακελλάριος υπήρξε μοντερνιστής, όμως η αρχιτεκτονική του δεν αντιμετώπισε ποτέ τον τόπο ως ένα ουδέτερο υπόβαθρο. Η διεθνής γλώσσα του μοντέρνου συνδιαλέγεται στο έργο του με το ελληνικό τοπίο, το κλίμα και τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε περιοχής.

Εικόνα 3. Το πανό του 4ου CIAM που αναρτήθηκε στο Πολυτεχνείο.

Το μοντέρνο κίνημα, έχοντας τις πνευματικές του ρίζες στις αρχές του Διαφωτισμού, διαμορφώθηκε στις αρχές του 20ού αιώνα ως έκφραση των εκτεταμένων κοινωνικών, τεχνολογικών και πολιτισμικών μεταβολών που ακολούθησαν τη Βιομηχανική Επανάσταση. Η μοντέρνα αρχιτεκτονική αντιπροσωπεύει την υλοποίηση των στόχων του μοντέρνου κινήματος με αφετηρία τις αρχές του 20ου αιώνα. Διαμορφώνεται στη δεκαετία του 1920 χάρη στη μετεξέλιξη της ανθρώπινης εμπειρίας που επιτάσσει την ικανοποίηση των αναπτυσσόμενων κοινωνικών αναγκών. Η χρήση νέων υλικών, κυρίως του οπλισμένου σκυροδέματος, του χάλυβα και του γυαλιού, απελευθέρωσε την αρχιτεκτονική από παραδοσιακούς κατασκευαστικούς και μορφολογικούς περιορισμούς. Η λειτουργία, η κατασκευή και η καθαρότητα της μορφής απέκτησαν κεντρική σημασία, εκφράζοντας την πίστη σε μια νέα, ορθολογική προσέγγιση στην αρχιτεκτονική που συμβαδίζει με τη σύγχρονη ζωή.

Στην Ελλάδα, ο μοντερνισμός απέκτησε από νωρίς ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, καθώς η διεθνής πρωτοπορία συναντήθηκε με τις κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες της χώρας και με το διαρκές αίτημα της «ελληνικότητας». Η εξέλιξή του, ενώ είναι εμφανής καθ'όλη τη διάρκεια του 20ου αιώνα, μπορεί να διακριθεί σχηματικά σε δύο σημαντικές περιόδους: το Μεσοπόλεμο και τη μεταπολεμική αρχιτεκτονική άνθηση των δεκαετιών του 1950 και του 1960. Κατά την πρώτη περίοδο του Ελληνικού Μοντερνισμού κυριαρχούν το οπλισμένο σκυρόδεμα ως «νέα κατασκευαστική δυνατότητα», οι καθαροί γεωμετρικοί όγκοι, το επίπεδο δώμα και τα μεγάλα ανοίγματα. Καθοριστικό υπήρξε το κρατικό πρόγραμμα ανέγερσης σχολικών κτιρίων των αρχών της δεκαετίας του 1930, μέσα από το οποίο η λειτουργικότητα, ο φυσικός φωτισμός, ο αερισμός και η υγιεινή μετατρέπονται σε αρχιτεκτονικά εργαλεία μιας ευρύτερης δημόσιας πολιτικής. Παράλληλα, στον

ιδιωτικό τομέα, αρχιτεκτονικές παραλλαγές της μεσοπολεμικής πολυκατοικίας ιδιαίτερα στην Αθήνα αποτυπώνουν τη διείσδυση της νέας αρχιτεκτονικής στην κατοικία και στην αστική ζωή.

Η ελληνική αρχιτεκτονική της περιόδου, ωστόσο, δεν αποτελεί μία απλή μεταφορά του ευρωπαϊκού μοντερνισμού. Η σχέση της με το Bauhaus και τη διεθνή πρωτοπορία υπήρξε επιλεκτική. Στον τεχνικό και ακαδημαϊκό λόγο επικράτησε σταδιακά ο όρος «Νέα Αρχιτεκτονική», μέσα από τον οποίο οι αρχές του μοντέρνου εντάχθηκαν σε μια ευρύτερη αναζήτηση σύγχρονης ελληνικής έκφρασης*.

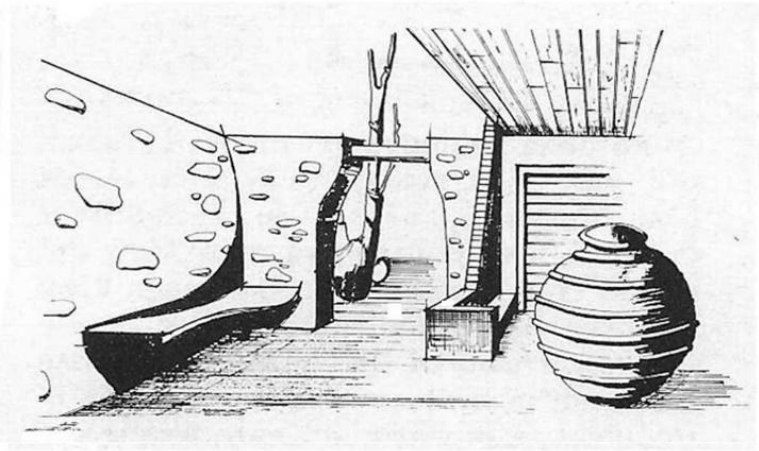
Μετά τον Β παγκόσμιο πόλεμο, και ιδιαίτερα κατά τις δεκαετίες του 1950 και του 1960, ο ελληνικός μοντερνισμός εισέρχεται σε μια δεύτερη, εξαιρετικά δημιουργική περίοδο. Η ταχύτατη αστικοποίηση και η μαζική παραγωγή της αθηναϊκής πολυκατοικίας μετασχηματίζουν ριζικά την πόλη, ενώ παράλληλα μια σειρά δημόσιων και ιδιωτικών έργων επαναπροσδιορίζει τη σχέση της σύγχρονης αρχιτεκτονικής με το ελληνικό τοπίο. Το πρόγραμμα των Ξενία, υπό την καθοριστική παρουσία του Άρη Κωνσταντινίδη, και οι διαμορφώσεις της Ακρόπολης και του λόφου του Φιλοπάππου από τον Δημήτρη Πικιώνη αποτελούν διαφορετικές, αλλά εξίσου σημαντικές, εκφράσεις αυτής της αναζήτησης. Το μοντέρνο δεν αντιμετωπίζεται πλέον μόνο ως μορφολογικό ή τεχνολογικό αίτημα· συναντά το κλίμα, την τοπογραφία, τα υλικά, την ιστορία και τους τρόπους κατοίκησης του ελληνικού χώρου. Μέσα σε αυτό το ευρύτερο πλαίσιο διαμορφώθηκε η νεωτερική αρχιτεκτονική φυσιογνωμία της μεταπολεμικής Ελλάδας. Ο Άρης Κωνσταντινίδης, ο Δημήτρης Πικιώνης, ο Πάτροκλος Καραντινός, ο Ιωάννης Δεσποτόπουλος και ο Τάκης Ζενέτος, με πολύ διαφορετικές μεταξύ τους προσεγγίσεις, διερεύνησαν τη σχέση της σύγχρονης αρχιτεκτονικής με την κοινωνία, την πόλη και τον τόπο. Σε αυτή την περίοδο εντάσσεται και το έργο του Σακελλάριου. Η αρχιτεκτονική του χρησιμοποιεί με σαφήνεια τα εργαλεία του μοντέρνου, αντιμετωπίζοντας τον τόπο ως πρωταρχικό στοιχείο της σύνθεσης. Το τοπίο, το κλίμα, η κλίμακα και οι ιδιαίτερες συνθήκες κάθε περιοχής συμμετέχουν στη διαμόρφωση της αρχιτεκτονικής πρότασης. Η κατανόηση αυτής της συνάντησης του μοντέρνου με τον τόπο είναι ουσιαστική για την ανάγνωση του έργου του.

**Ιδιαίτερη σημασία για αυτή τη διαδικασία είχε η κυκλοφορία των Τεχνικών Χρονικών από το 1932, καθώς και η πραγματοποίηση του 4ου CIAM στην Αθήνα το 1933. Η συνάντηση της διεθνούς πρωτοπορίας με την Ελλάδα ενίσχυσε έναν διάλογο που θα απασχολούσε ολόκληρη τη γενιά του ’30: με ποιον τρόπο μπορούσε η σύγχρονη αρχιτεκτονική να συμμετέχει στο διεθνές μοντέρνο και ταυτόχρονα να εκφράζει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του ελληνικού τόπου.*

Η έννοια της ελληνικότητας και ο Μεσογειακός Μοντερνισμός

Ο ελληνικός μοντερνισμός δεν αποτέλεσε απλή μεταφορά των αρχών του διεθνούς μοντέρνου κινήματος, αλλά μια ιδιαίτερη εκδοχή του, διαμορφωμένη από τις συνθήκες του ελληνικού και ευρύτερα μεσογειακού χώρου. Η αναζήτηση της «ελληνικότητας», κεντρικό ζήτημα ήδη από τη Γενιά του ’30, δεν σήμαινε επιστροφή στον ιστορικισμό ή αντιγραφή της παράδοσης, αλλά τη δημιουργική συνάντηση του μοντέρνου πνεύματος με τον τόπο. Το τοπίο, το κλίμα, η λαϊκή αρχιτεκτονική και η ανθρώπινη κλίμακα απέκτησαν ουσιαστικό συνθετικό ρόλο, οδηγώντας σε ιδιαίτερη έμφαση στον προσανατολισμό, στη σκίαση, στον φυσικό αερισμό και στη συνέχεια μεταξύ εσωτερικού και υπαίθριου χώρου. Αυλές, στοές και βεράντες εντάχθηκαν οργανικά στην αρχιτεκτονική σύνθεση, ενώ η λαϊκή αρχιτεκτονική απέκτησε ανθρωποκεντρική προσέγγιση με έμφαση στην προσαρμογή στο κλίμα και την ειλικρινή χρήση των υλικών. Στο πλαίσιο αυτού του

Μεσογειακού Μοντερνισμού μπορεί να ενταχθεί και το έργο του Περικλή Σακελλάριου, ο οποίος, χωρίς να εγκαταλείπει τη γλώσσα του μοντέρνου, προσαρμόζει κάθε κτίριο στις ιδιαίτερες συνθήκες του τόπου, επιδιώκοντας μια αρχιτεκτονική σύγχρονη όχι μέσω της ομοιομορφίας, αλλά μέσα από τη βαθύτερη κατανόηση του περιβάλλοντος.

Εικόνα 4 & 5. Σκίτσα των Π. Σακελλάριου (πάνω) και Α. Κωνσταντίνιδη (κάτω).

Ο όρος «μεσογειακός μοντερνισμός» περιγράφει την αρχιτεκτονική που διατηρεί τις θεμελιώδεις αρχές του μοντέρνου κινήματος. Προσαρμόζοντας τες όμως στις ιδιαίτερες συνθήκες της Μεσογείου.

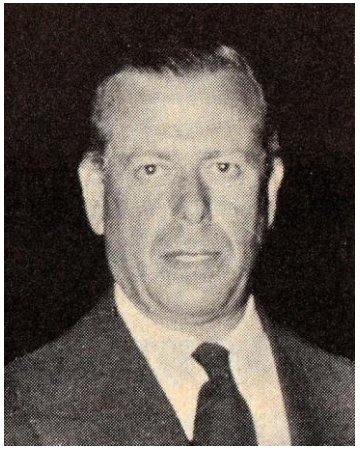
Κύρια χαρακτηριστικά είναι οι καθαροί γεωμετρικοί όγκοι, η λειτουργική οργάνωση των χώρων, η απουσία περιττού διάκοσμου, η ανθρώπινη κλίμακα, η προσαρμογή στο τοπίο, η αξιοποίηση του φυσικού φωτισμού και αερισμού, η χρήση τοπικών υλικών και η ενσωμάτωση υπαίθριων χώρων στη σύνθεση.

Ο Αρχιτέκτονας Περικλής Σακελλάριος

Συνοπτική παρουσίαση

Ο Περικλής Α. Σακελλάριος υπήρξε μία από τις σημαντικότερες προσωπικότητες της ελληνικής αρχιτεκτονικής του 20ου αιώνα. Η δημιουργική του πορεία συνδέθηκε με τη διαμόρφωση της μεταπολεμικής Ελλάδας: με την κατοικία, τις εγκαταστάσεις αναψυχής και τουρισμού, τα δημόσια κτίρια και τις νέες αστικές υποδομές. Χωρίς να ενταχθεί σε ένα δογματικό αρχιτεκτονικό ρεύμα, συνέθεσε τον ευρωπαϊκό μοντερνισμό με την ελληνική οικοδομική εμπειρία, το μεσογειακό κλίμα και τη μορφολογία του τόπου.

Η ιδιαίτερη σημασία του για την Κέρκυρα υπερβαίνει την καταγωγή του. Με έργα όπως το Corfu Hotel Palace, η εξοχική κατοικία στην Παλαιοκαστρίτσα, ο Επιβατικός Σταθμός Λιμένος, ο Επιβατικός Σταθμός Αεροδρομίου, το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και το Δημοτικό Θέατρο, αλλά και με ένα ευρύτερο σύνολο κατοικιών και μελετών, συνέβαλε αποφασιστικά στη μεταπολεμική εικόνα του νησιού. Το αρχιτεκτονικό του αρχείο, σήμερα στα Γενικά Αρχεία του Κράτους – Διεύθυνση Αρχείων Κέρκυρας, επιτρέπει πλέον τη συστηματικότερη μελέτη αυτής της κληρονομιάς.

Εικόνα 6. Ο Περικλής Σακελλάριος.

Βιογραφία

Γέννηση, παιδεία και σπουδές

Γεννήθηκε στην Κέρκυρα στις 13 Σεπτεμβρίου 1905, πρωτότοκος γιος του Αριστείδη Σακελλαρίου και της Θαλίας Μαυρογιάννη. Οι μετακινήσεις της οικογένειας εξαιτίας της υπηρεσιακής πορείας του πατέρα του τον έφεραν από μικρή ηλικία σε επαφή με διαφορετικά περιβάλλοντα. Φοίτησε για ένα διάστημα στο Καλβινιστικό Κολλέγιο της Γενεύης και ολοκλήρωσε τη δευτεροβάθμια εκπαίδευσή στη Θεσσαλονίκη.

Από το 1924 έως το 1930 σπούδασε αρχιτεκτονική στο Πολυτεχνείο του Γκρατς, με δασκάλους τους Karl Hoffmann και Friedrich Zotter.

Οι σπουδές του στην κεντρική Ευρώπη τον εξοικείωσαν με τις αναζητήσεις του Μεσοπολέμου: τη λειτουργική οργάνωση, την κατασκευαστική ακρίβεια, τη λιτότητα της μορφής και τον συνολικό σχεδιασμό. Η σχέση του με το Bauhaus πρέπει να νοείται κυρίως ως πνευματική και μορφολογική συγγένεια και όχι ως άμεση φοίτηση στη σχολή. Αργότερα, η συνεργασία του με τον Walter Gropius στην Αμερικανική Πρεσβεία της Αθήνας έφερε αυτή τη συγγένεια σε πραγματικό επαγγελματικό πεδίο.

Τα πρώτα επαγγελματικά χρόνια

Το 1931 εργάστηκε για σύντομο διάστημα στο γραφείο του Ανδρέα Κριεζή και συμμετείχε στις εργασίες μετατροπής των Παλαιών Ανακτόρων της Αθήνας σε έδρα της Βουλής και της Γερουσίας. Την ίδια χρονιά εγκαταστάθηκε στον Βόλο, όπου υπηρέτησε έως το 1935 στην Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Παγασών. Η περίοδος αυτή ήταν καθοριστική: σχεδίασε κατοικίες, δημόσιες εγκαταστάσεις και έργα κοινωνικής πρόνοιας, αναζητώντας μία σύγχρονη αρχιτεκτονική προσαρμοσμένη στις πραγματικές ανάγκες και στα διαθέσιμα μέσα.

Από το 1936 εργάστηκε στη νεοσύστατη τεχνική υπηρεσία του Υπουργείου Υγιεινής και Πρόνοιας. Παράλληλα ανέλαβε καθήκοντα αρχιτέκτονα των Ανακτόρων και επεμβάσεις στο Τατόι, στο ανάκτορο του Ψυχικού και στο Mon Repos της Κέρκυρας. Η εργασία σε δημόσιες υπηρεσίες τού έδωσε εμπειρία στον σχεδιασμό εγκαταστάσεων υγείας, πρόνοιας και διοίκησης, αλλά και στη σύνδεση της αρχιτεκτονικής με τη δημόσια πολιτική.

Κατοχή και μεταπολεμική περίοδος

Κατά τα Δεκεμβριανά του 1944 κρατήθηκε όμηρος και στη συνέχεια απελευθερώθηκε. Το 1946 ταξίδεψε, ως εκπρόσωπος του Υπουργείου, στη Μεγάλη Βρετανία και στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου επισκέφθηκε δημόσια κτίρια και ιδίως νοσοκομειακές εγκαταστάσεις. Στα τέλη του ίδιου έτους αποχώρησε από το Δημόσιο και ίδρυσε ιδιωτικό γραφείο στην Αθήνα.

Η μεταπολεμική του δραστηριότητα υπήρξε εξαιρετικά παραγωγική. Σχεδίασε ιδιωτικές και εξοχικές κατοικίες, πολυκατοικίες, ξενοδοχεία, τουριστικές εγκαταστάσεις, κινηματογράφους, θέατρα, ναούς, κτίρια γραφείων και κοινωνικές υποδομές.

75 ρολά	**141 έργα / κατασκευές**	**1.514 τεκμήρια**	**1935 – 1988**
αρχιτεκτονικού υλικού	καταγεγραμμένα στους αρχειακούς φακέλους	κατόψεις, όψεις, τομές, τοπογραφικά και λεπτομέρειες	χρονολογικό εύρος της συλλογής

Από το 1955 έως το 1961 συνεργάστηκε με τους Μανόλη Βουρέκα και Προκόπη Βασιλειάδη σε μεγάλα παραθαλάσσια και τουριστικά έργα, όπως οι εγκαταστάσεις του Αστέρα Γλυφάδας, η πλαζ Βουλιαγμένης και τα εστιατόρια «Αργώ» και «Ωκεανίς».

Το 1959 επελέγη ως συνεργάτης αρχιτέκτονας του γραφείου The Architects Collaborative του Walter Gropius για την Αμερικανική Πρεσβεία στην Αθήνα. Το 1966 συγκρότησε το γραφείο «Π. Α. Σακελλάριος και Συνεργάτες», με τη συμμετοχή της κόρης του Ελισάβετ Σακελλαρίου, του Hermann Senkowsky και της Κούλας Καμπάνη. Η τελευταία αυτή περίοδος

περιλαμβάνει μεγάλα σύνθετα έργα και συνεργασίες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Πέθανε στην Αθήνα στις 5 Μαρτίου 1985.

Το αρχείο στα Γενικά Αρχεία του Κράτους

Το αρχείο του Περικλή Σακελλάριου φυλάσσεται στα Γενικά Αρχεία του Κράτους – Διεύθυνση Αρχείων Κέρκυρας με κωδικό GRGSA-KER MPP.2.1 και αριθμό εισαγωγής ΑΒΕ 142. Καλύπτει την περίοδο 1935–1988 και αποτελεί βασική πρωτογενή πηγή για τη μελέτη του έργου του.

Η συλλογή περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, 57 ιδιωτικές κατοικίες, 46 εξοχικές κατοικίες, 13 πολυκατοικίες, 7 ξενοδοχειακές μονάδες, 4 κτίρια γραφείων, 4 παιδικούς σταθμούς, 3 δημόσια κτίρια, 3 συμμετοχές σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς, 2 αναψυκτήρια, 2 μνημεία, 2 ναούς και 1 θέατρο.

Χρειάζεται, ωστόσο, να επισημανθεί ότι το αρχείο των ΓΑΚ δεν ταυτίζεται κατ’ ανάγκην με το σύνολο του έργου του. Ορισμένα γνωστά έργα μπορεί να τεκμηριώνονται σε άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, σε αρχεία συνεργατών, σε υπηρεσίες που εξέδωσαν τις αντίστοιχες άδειες ή στη δημοσιευμένη μονογραφία.

Επιλεγμένα έργα και συνεργασίες

Εικόνα 7. Άποψη της Αμερικάνικης Πρεσβείας, έργο του Walter Gropius στο οποίο είχε συμμετοχή ο Π. Σακελλάριος.

Χρονολογία	Έργο / ενότητα	Σημασία
1932–1935	Πρώιμα έργα στον Βόλο	Κατοικίες, θέατρο Αποστολίδη, κοινωνικές και δημοτικές εγκαταστάσεις.
1936–1941	Δημόσια έργα και Ανάκτορα	Τεχνική υπηρεσία Υπουργείου Υγιεινής και Πρόνοιας• επεμβάσεις σε Τατόι, Ψυχικό και Mon Repos.
1949–1950	Παρεκκλήσι Αγίου Γεωργίου Καταδρομών, Καβούρι	Σύγχρονη ναοδομία με αφαιρετική επεξεργασία αιγαιοπελαγίτικων αναφορών.
1953–1958	Corfu Palace, Κέρκυρα	Κεντρικό έργο της μεταπολεμικής τουριστικής ανάπτυξης του νησιού.
1955–1961	Γλυφάδα και Βουλιαγμένη	Παραθαλάσσιες εγκαταστάσεις αναψυχής, σε συνεργασία με Μ. Βουρέκα και Π. Βασιλειάδη.
1959–1961	Αμερικανική Πρεσβεία, Αθήνα	Συνεργάτης αρχιτέκτονας του TAC/Walter Gropius για την υλοποίηση του έργου.
1961	Επιβατικός Σταθμός Λιμένος Κέρκυρας	Δημόσια υποδομή που συνδέει τη μοντέρνα αρχιτεκτονική με την πύλη εισόδου της πόλης.
περ 1961	Εξοχική κατοικία, Ανάβυσσος	Οργανική διάταξη με τέσσερα σταυροθόλια, αναφορά στη βυζαντινή/ισλαμική παράδοση της Μεσογείου.
1962–1974	Δημοτικό Θέατρο Κέρκυρας	Σύνθετο πολιτιστικό κτίριο και αστική παρέμβαση.
1962–1963	Εξοχική κατοικία, Παλαιοκαστρίτσα Κέρκυρας	Υποδειγματική ένταξη στο βραχώδες τοπίο με τοπικά υλικά και ελάχιστη συντήρηση.
1966–1970	Διεθνής Αεροσταθμός Κέρκυρας	Αρχικό τμήμα του σημερινού αεροδρομίου, τεχνολογικά προηγμένος σχεδιασμός για την εποχή του.
1968–1969	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, Κέρκυρα	Σύγχρονη «loggia» σε ένα από τα ιστορικότερα σημεία του νησιού.
1969–1970	Ελληνικό Περίπτερο EXPO ’70, Οσάκα	Διεθνής παρουσία της ελληνικής αρχιτεκτονικής, στο πλαίσιο του γραφείου συνεργατών.
1972	Εξοχική κατοικία Βιέθι Κερατέας	Χαμηλοί λευκοί όγκοι, καθαρή γεωμετρία, ένταξη στο άνυδρο αττικό τοπίο.

Άλλα τεκμηριωμένα έργα στην Κέρκυρα

Το αρχείο των ΓΑΚ τεκμηριώνει επιπλέον έργα όπως η οικία Ε. Μαυρογιάννη (1935), η κατοικία Ε. Ζέρι (1963), η κατοικία Herscher στο Φουσταπήδημα (1964), ο τάφος Ιωάννου Θεοτόκη (1966), οι κατοικίες Μακρίδη και Πογιάγου, καθώς και μελέτη σχετική με το Φρούριο της Κέρκυρας. Η παρουσία αυτών των τεκμηρίων διευρύνει σημαντικά την εικόνα που δίνει η έως σήμερα δημοσιευμένη βιβλιογραφία.

Διακρίσεις και θεσμική περιουσία

- Διετέλεσε μέλος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων και της Ελληνικής Αρχιτεκτονικής Εταιρείας.
- Συμμετείχε στο διοικητικό συμβούλιο της Διεθνούς Ένωσης Αρχιτεκτόνων (UIA).
- Υπήρξε τεχνικός σύμβουλος του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού και της Κοινότητας Ψυχικού.
- Το 1966 τιμήθηκε με τον Ταξιάρχη του Βασιλικού Τάγματος του Φοίνικος για τη συμβολή του στην ανοικοδόμηση της χώρας.
- Το 1982 το Πολυτεχνείο του Γκρατς τού απένειμε τιμητικό δίπλωμα για την πενηντάχρονη επαγγελματική του προσφορά.

Εικόνα 8. Ο Σακελλάριος (όρθιος) κατά τη θητεία του στην τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Παγασών, και δεξιά με τον καθηγητή του ΕΜΠ Κώστα Κιτσίκη, 1950 (παραδοτέα 4-5, Αίσωπος).

Συνοπτική παρουσίαση του έργου του Π. Σακελλάριου στην Κέρκυρα

Αρχές

Ο Σακελλάριος υιοθέτησε τις θεμελιώδεις αρχές του μοντερνισμού – λειτουργική σαφήνεια, καθαρή γεωμετρία, ειλικρίνεια της κατασκευής και οικονομία των μέσων – χωρίς να τις εφαρμόζει ως άκαμπτο μορφολογικό λεξιλόγιο. Η πειθαρχία και ο ορθολογισμός που συνδέονται με το Bauhaus, ισορροπούν στο έργο του, με την πλαστικότητα και την ελευθερία του Le Corbusier, αλλά και με τη βιωματική γνώση της ελληνικής και μεσογειακής αρχιτεκτονικής.

Κεντρική θέση στη σκέψη του κατείχε η πεποίθηση ότι η αρχιτεκτονική οφείλει να συμπληρώνει τη φύση. Η τοπογραφία, η θέα, ο ήλιος, ο άνεμος και η βλάστηση δεν αντιμετωπίζονται ως εξωτερικό σκηνικό αλλά ως ενεργά στοιχεία της σύνθεσης. Αίθρια, ημιυπαίθριοι χώροι, στεγασμένες βεράντες, βαθιές σκιάσεις και ελεγχόμενες οπτικές φυγές συνδέουν σταδιακά το εσωτερικό με το τοπίο.

Στον σχεδιασμό κατοικίας, αυτή η προσέγγιση αποκτά ανθρώπινη κλίμακα. Οι χώροι οργανώνονται σύμφωνα με τον πραγματικό τρόπο ζωής των ενοίκων και όχι ως επίδειξη μεγέθους. Τα φυσικά υλικά – πέτρα, ξύλο, κεραμίδι, σχιστόπλακα – χρησιμοποιούνται σύγχρονα, χωρίς γραφική μίμηση της παράδοσης. Με σημερινούς όρους, πολλά έργα του εκφράζουν πρώιμη βιοκλιματική ευαισθησία.

Αντιμετώπιζε το έργο ως ενιαία σύνθεση, από τη χωροθέτηση και τον φέροντα οργανισμό έως τα κουφώματα, τον φωτισμό, τον εξοπλισμό και την επίπλωση. Αυτή η λογική του ολικού σχεδιασμού εξηγεί τη συνοχή των καλύτερων έργων του και την αντοχή τους στον χρόνο.

Εικόνα 9. Άποψη του εργοταξίου για την κατασκευή του Corfu Palace.

Ο Σακελλάριος και η Κέρκυρα

Η σχέση του Σακελλάριου με την Κέρκυρα είναι βιογραφική, συναισθηματική και δημιουργική. Επανέρχεται στο νησί σε διαφορετικές φάσεις της σταδιοδρομίας του και παρεμβαίνει σε όλο σχεδόν το φάσμα της μεταπολεμικής αρχιτεκτονικής: κατοικία, φιλοξενία, μεταφορές, διοίκηση και πολιτισμός. Το σύνολο αυτό συγκροτεί ένα ουσιαστικό κεφάλαιο της νεότερης αρχιτεκτονικής ιστορίας του νησιού.

Στην πραγματικότητα, η Κέρκυρα αποτελεί ίσως το καλύτερο "εργαστήριο" για να κατανοήσει κανείς την αρχιτεκτονική φιλοσοφία του Περικλή Σακελλάριου, γιατί εδώ είχε την ευκαιρία να εφαρμόσει τις θεωρητικές του αρχές σε έργα διαφορετικής κλίμακας: ξενοδοχείο, δημόσιο κτίριο, λιμενική υποδομή και ιδιωτική κατοικία.

Ο Σακελλάριος δεν αντιμετώπισε την Κέρκυρα ως τόπο όπου θα "εφαρμόσει" τον διεθνή μοντερνισμό. Αντίθετα, προσπάθησε να δημιουργήσει μία σύγχρονη κερκυραϊκή αρχιτεκτονική, η οποία να συνομιλεί με την ενετική πόλη, το ιόνιο τοπίο και το ιδιαίτερο φως του νησιού.

Η μεταπολεμική Κέρκυρα και η ανάγκη για μια νέα αρχιτεκτονική

Η καταστροφή της Κέρκυρας κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρξε καταλυτική για την εξέλιξη της πόλης και της μεταπολεμικής ελληνικής αρχιτεκτονικής. Οι γερμανικοί εμπρηστικοί βομβαρδισμοί του Σεπτεμβρίου 1943 προκάλεσαν εκτεταμένες απώλειες στο ιστορικό κέντρο, καταστρέφοντας δημόσια κτίρια, ιδιωτικές κατοικίες και σημαντικά μνημεία της ενετικής πόλης. Η μεταπολεμική ανοικοδόμηση δεν αποτέλεσε απλώς μια τεχνική διαδικασία αποκατάστασης, αλλά μια συνολική αναζήτηση νέας ταυτότητας για την πόλη.

Η Α. Αγοροπούλου-Μπιρμπίλη τεκμηριώνει ότι ήδη από το 1942 ο Ιταλός αρχιτέκτονας Antonio Rusconi είχε πραγματοποιήσει λεπτομερή αποτύπωση της Κέρκυρας, φωτογραφίζοντας και καταγράφοντας εκατοντάδες κτίρια, προτείνοντας παράλληλα ζώνες προστασίας, αποκατάστασης και πολεοδομικής διαχείρισης. Το έργο του αποτελεί σήμερα ένα μοναδικό τεκμήριο της μορφής της πόλης λίγο πριν από την καταστροφή του 1943.

Η εικόνα της Κέρκυρας πριν από τον πόλεμο

Μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο η Κέρκυρα αποτελούσε ένα από τα πλέον ολοκληρωμένα ιστορικά αστικά σύνολα της Μεσογείου. Η πολεοδομική της συγκρότηση, διαμορφωμένη κυρίως κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας, διατηρούσε σχεδόν αναλλοίωτο τον χαρακτήρα της έως τις αρχές της δεκαετίας του 1940. Η πόλη συνδύαζε μνημειακά δημόσια κτίρια, πυκνό αστικό ιστό, συνεχείς οικοδομικές νησίδες, στοές, καντούνια, πλατείες και ένα ιδιαίτερα συνεκτικό σύστημα δημόσιων χώρων, αποτέλεσμα διαδοχικών ιστορικών φάσεων από την ενετική, τη γαλλική και τη βρετανική διοίκηση.

Οι καταστροφές του 1943

Οι γερμανικοί βομβαρδισμοί του Σεπτεμβρίου 1943 προκάλεσαν μία από τις σοβαρότερες καταστροφές που γνώρισε ποτέ η Κέρκυρα. Μεγάλο μέρος του ιστορικού κέντρου υπέστη εκτεταμένες ζημιές ή καταστράφηκε ολοσχερώς, ενώ πυρκαγιές που ακολούθησαν επιδείνωσαν ακόμη περισσότερο την κατάσταση. Ανάμεσα στις σημαντικότερες απώλειες συγκαταλέγονται το Δημοτικό Θέατρο, δημόσια κτίρια, ιστορικές κατοικίες και ολόκληρα οικοδομικά τετράγωνα.

Εικόνα 10. Άποψη του κέντρου της πόλης το 1937.

Εικόνα 11. Άποψη του κέντρου της πόλης το 1946.

Οι συζητήσεις για την ανασυγκρότηση και η αντιπαράθεση διατήρησης – εκσυγχρονισμού

Η μεταπολεμική ανασυγκρότηση της Κέρκυρας αποτέλεσε αντικείμενο έντονου επιστημονικού και πολιτικού προβληματισμού. Από τη μία πλευρά διατυπώθηκε η άποψη της πιστής αποκατάστασης του ιστορικού ιστού και της διατήρησης της φυσιογνωμίας της ενετικής πόλης. Από την άλλη, η ανάγκη κάλυψης σύγχρονων λειτουργικών απαιτήσεων, η αύξηση του πληθυσμού και οι πιέσεις της οικονομικής ανάπτυξης, οδήγησαν σε προτάσεις εκσυγχρονισμού, νέων διανοίξεων και ανασχεδιασμού τμημάτων του ιστορικού κέντρου. Οι προτάσεις του Antonio Rusconi για την προστασία των σημαντικών κτιρίων δεν υιοθετήθηκαν πλήρως, παρά τη διορατικότητά τους.

Η μεταπολεμική πολεοδομική πολιτική και η ένταξη στην UNESCO

Οι επιλογές που πραγματοποιήθηκαν κατά τις δεκαετίες του 1950 και του 1960 καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό τη σημερινή μορφή της πόλης. Η ένταξη της Παλαιάς Πόλης της Κέρκυρας στον Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO το 2007 αποτέλεσε την κορύφωση μιας μακράς διαδικασίας αναγνώρισης της ιστορικής και αρχιτεκτονικής της αξίας. Η εξέλιξη αυτή επιβεβαιώνει τη σημασία των πρώιμων τεκμηριώσεων και προτάσεων προστασίας, όπως εκείνων του Antonio Rusconi, αλλά και την ανάγκη επανεκτίμησης των μεταπολεμικών παρεμβάσεων, μεταξύ των οποίων και του έργου του Περικλή Σακελλάριου, όχι πλέον ως μεμονωμένων κτιρίων αλλά ως αναπόσπαστου μέρους της νεότερης πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης.

Corfu Palace Hotel

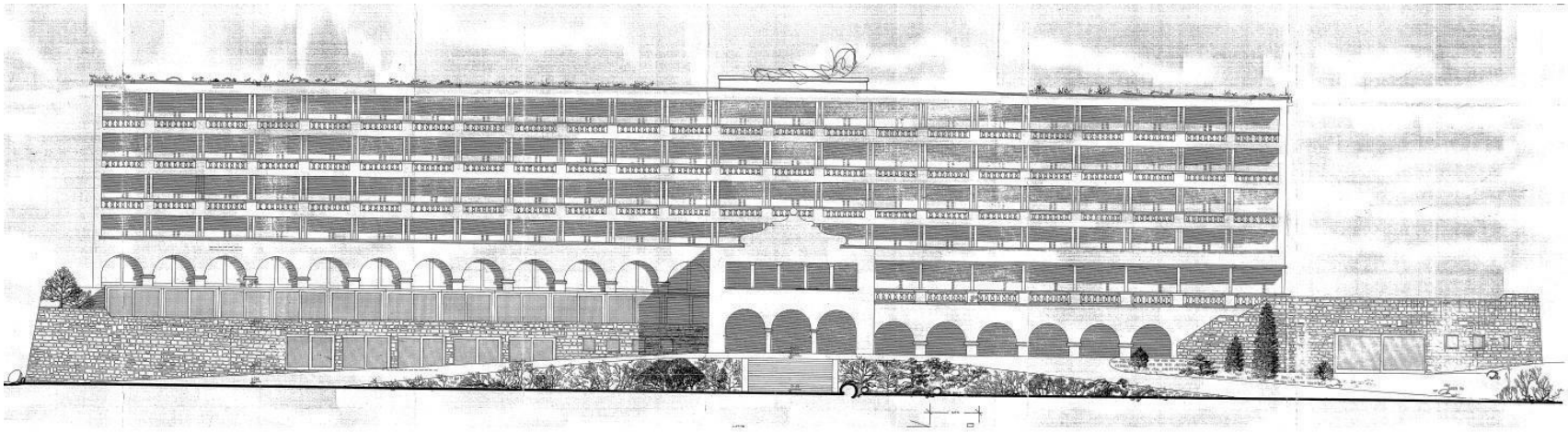

Το ξενοδοχείο Corfu Palace, σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε κατά τη δεκαετία του 1950, αποτελεί μία από τις σημαντικότερες μεταπολεμικές τουριστικές επενδύσεις στην Κέρκυρα. Η ανάπτυξη του κτιρίου κατά μήκος της παραλιακής ζώνης της Γαρίτσας επιδιώκει τη συνεχή σχέση των χώρων φιλοξενίας με τη θέα προς τη θάλασσα και το Παλαιό Φρούριο. Η μορφολογία του συνδυάζει τη μοντέρνα οργάνωση μεγάλου ξενοδοχείου με μία ελεγχόμενη προσαρμογή στην κλίμακα και στον χαρακτήρα της πόλης.

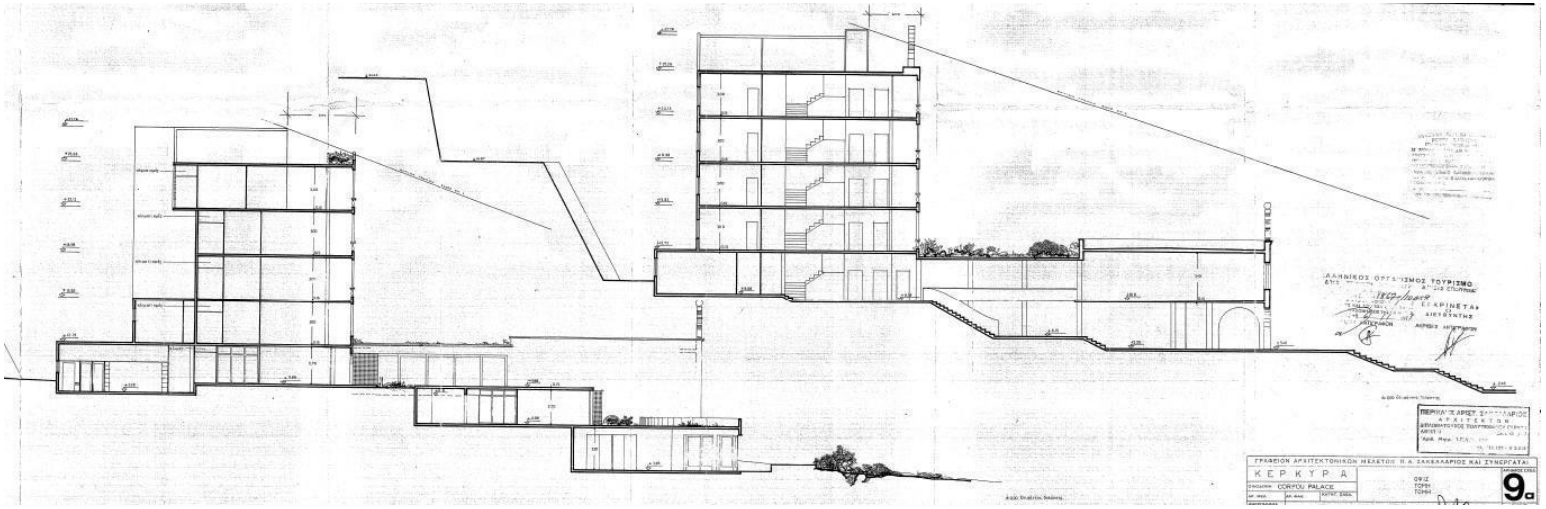
Αποτελεί ίσως το σημαντικότερο δείγμα της ώριμης αρχιτεκτονικής του Π. Σακελλάριου. Παρότι πρόκειται για ένα καθαρά μοντέρνο ξενοδοχείο, αποφεύγει τη μονοτονία του διεθνούς στυλ. Αντί της αυστηρής συμμετρίας χρησιμοποιεί την ελεύθερη σύνθεση όγκων, μεγάλες σκιασμένες βεράντες, έντονες οριζόντιες γραμμές και διαφάνεια προς τη θάλασσα. Η σύνθεση δεν ανταγωνίζεται το Παλαιό Φρούριο ούτε την ιστορική πόλη· λειτουργεί ως ήρεμο υπόβαθρο απέναντί τους.

Στο έργο αποκαλύπτεται με ευθύ τρόπο η επιρροή του Le Corbusier, απαλλαγμένη όμως από τη δογματική εφαρμογή των "Πέντε Σημείων". Ο Σακελλάριος ενδιαφέρεται περισσότερο για την εμπειρία του χώρου παρά για τη θεωρητική ορθοδοξία.

Τα πέντε σημεία της νέας αρχιτεκτονικής που πρότεινε ο Le Corbusier στη δεκαετία του 1920 οριοθετούν νέους κανόνες στην αρχιτεκτονική εφαρμογή. Η πιλοτή (pilotis), η ελευθερία στη διαμόρφωση της κάτοψης (plan libre), η ελεύθερη όψη (façade libre), το οριζόντιο παράθυρο (fenetreen longueur) και το δώμα (toit terrasse) αποτελούν ένα σύστημα διατάξεων που οδήγησε στη γέννηση ενός διεθνούς στυλ που επαναπροσδιόρισε τη σχέση των κτιρίων με το περιβάλλον.

Εικόνα 13. Κύρια όψη του ξενοδοχείου.

Εικόνα 14. Σχέδιο τομών.

Θερινή κατοικία στην Παλαιοκαστρίτσα

Εικόνα 15. Άποψη της ευρύτερης περιοχής της Παλαιοκαστρίτσας και η θέση της εξοχικής κατοικίας Έλις Σακελλάριου.

Η Εξοχική κατοικία Έλις Σακελλάριου, έργο του Περικλή Σακελλάριου, θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική γιατί δείχνει με ποιον τρόπο ο μοντερνισμός μπορεί να ενσωματωθεί σε ένα έντονο φυσικό και ιστορικό τοπίο, όπως αυτό της Κέρκυρας, χωρίς να το ανταγωνίζεται.

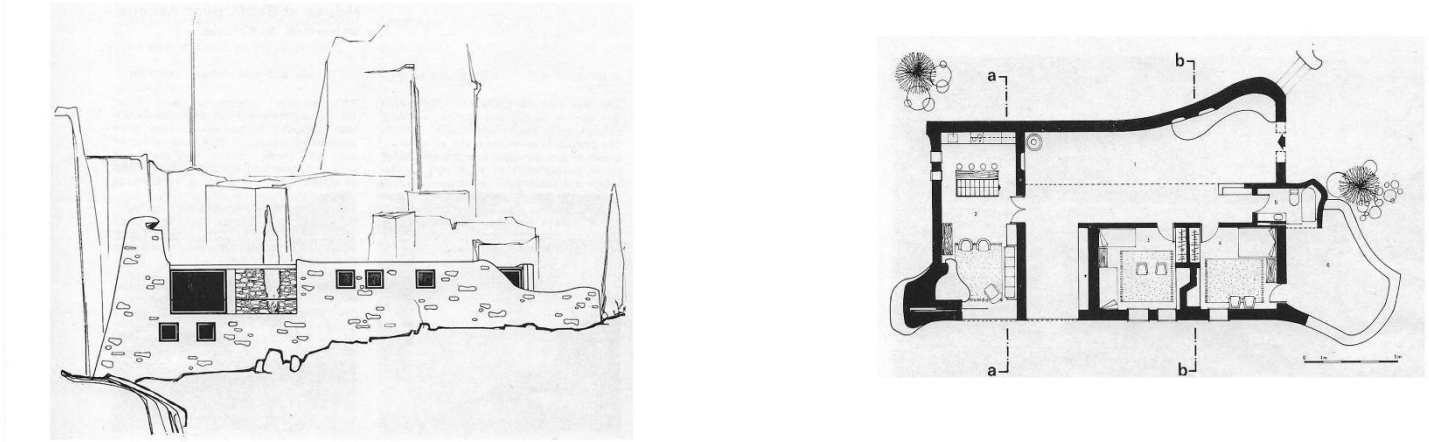
Η κατοικία σχεδιάστηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1960 ως θερινή κατοικία του ίδιου του αρχιτέκτονα και δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Αρχιτεκτονικά Θέματα» το 1969. Χτισμένη πάνω σε μια απόκρημνη βραχώδη ακτή της Παλαιοκαστρίτσας, αξιοποιεί τη θέα προς το Ιόνιο και μοιάζει να αποτελεί συνέχεια του φυσικού τοπίου. Η μικρή αυτή κατοικία, επιφάνειας περίπου 130 τ.μ., ήταν προσβάσιμη μόνο με τα πόδια, γεγονός που ενίσχυε ακόμη περισσότερο την άμεση σχέση της με το φυσικό περιβάλλον. Η επιλογή της θέσης, η απλότητα των μορφών και η χρήση των υλικών δεν λειτουργούν ως προσπάθεια επιβολής ενός μοντέρνου κτιρίου στο τοπίο, αλλά ως τρόπος να ενταχθεί σε αυτό με διακριτικότητα.

Ο Σακελλάριος χρησιμοποίησε κυρίως τοπικά υλικά, όπως η πέτρα, σε συνδυασμό με εμφανές σκυρόδεμα, επιδιώκοντας τόσο την αντοχή και την περιορισμένη ανάγκη συντήρησης όσο και την αρμονική ένταξη του κτιρίου στο περιβάλλον.

Η σύνθεση οργανώνεται γύρω από ένα εσωτερικό αίθριο, το οποίο εξασφαλίζει φυσικό φωτισμό και αερισμό, ενώ παράλληλα προσφέρει ιδιωτικότητα. Οι κύριοι χώροι στρέφονται προς τη θάλασσα, δημιουργώντας μια άμεση σχέση με το τοπίο.

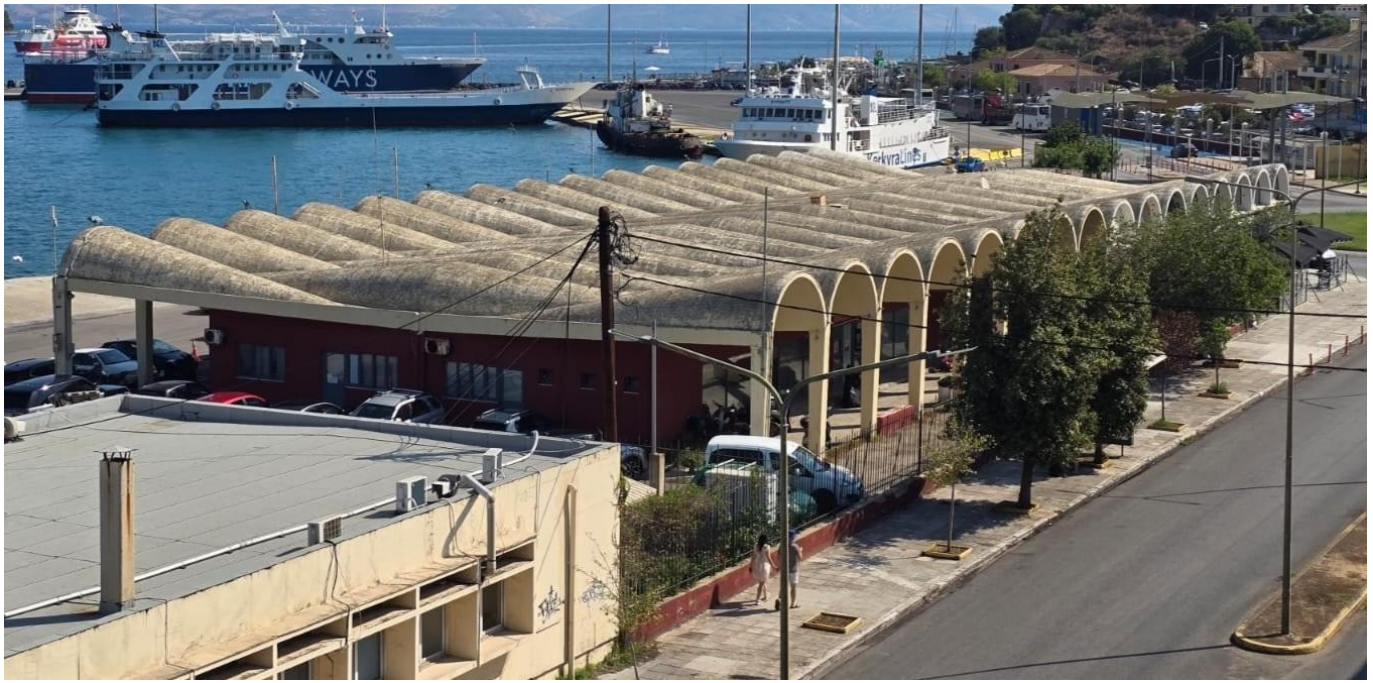
Η αρχιτεκτονική της κατοικίας αποφεύγει κάθε διακοσμητικό στοιχείο και βασίζεται στις καθαρές γεωμετρίες, στις αναλογίες και στη σχέση του κτιρίου με το έδαφος και τη θάλασσα. Οι χαμηλοί όγκοι, η γραφική αυλή, οι καθαρές γραμμές, η πλαστική διαμόρφωση της καμινάδας και η άμεση σύνδεση με το φυσικό έδαφος εκφράζουν με ολοκληρωμένο τρόπο την αντίληψη του Σακελλάριου για την εξοχική κατοικία.

Σύμφωνα με την Ελένη Φεσσά - Εμμανουήλ, πρόκειται για μία από τις κορυφαίες δημιουργίες του Σακελλάριου, ενώ για πολλούς αρχιτέκτονες αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα παραδείγματα ελληνικής εξοχικής κατοικίας του 20ου αιώνα.

Εικόνα 16. Αρχιτεκτονικά σχέδια της οικίας Έλις Σακελλάριου, όπως είναι δημοσιευμένα στο ηλεκτρονικό έντυπο Δομές Doma.

Κτιριακό Συγκρότημα Λιμένος Κέρκυρας

Εικόνα 17. Άποψη του Επιβατικού Σταθμού στο λιμάνι της Κέρκυρας.

Για τον σχεδιασμό του Επιβατικού Σταθμού, ο Σακελλάριος συνεργάστηκε με τον Ζ.Ναχμία, πολιτικό μηχανικό και τους Ι. Γαλανό και Ν. Ευμορφίδη ηλεκτρολόγους – μηχανολόγους μηχανικούς.

Το Κτιριακό Συγκρότημα του Λιμένα Κερκύρας μελετήθηκε τη δεκαετία του 1960 στο πλαίσιο της μεγάλης μεταπολεμικής επέκτασης του λιμανιού προς την περιοχή Μαντούκι της πόλης της Κέρκυρας. Η μετατόπιση των λιμενικών λειτουργιών δυτικότερα είχε αρχίσει ήδη από τη δεκαετία του 1950, ενώ κατά τη δεκαετία του 1960 πραγματοποιήθηκαν τα μεγάλα έργα που διαμόρφωσαν ουσιαστικά τον νέο λιμένα: ο νέος κυματοθραύστης, οι νέες λιμενικές εγκαταστάσεις, ο Επιβατικός Σταθμός και οι αποθήκες του Τελωνείου.

Ο Επιβατικός Σταθμός Λιμένος του 1961 εξέφραζε τον εκσυγχρονισμό της κύριας θαλάσσιας πύλης του νησιού. Ο σχεδιασμός δεν αντιμετωπίζει το σταθμό ως τεχνικό έργο, αλλά ως την πύλη της Κέρκυρας.

Σύμφωνα με την αρχική δημοσίευση του έργου στα «*Τεχνικά Χρονικά*», το συγκρότημα δεν περιοριζόταν στον Επιβατικό Σταθμό, αλλά αποτελούσε ένα ενιαίο λειτουργικό σύνολο τεσσάρων διακριτών ενοτήτων:

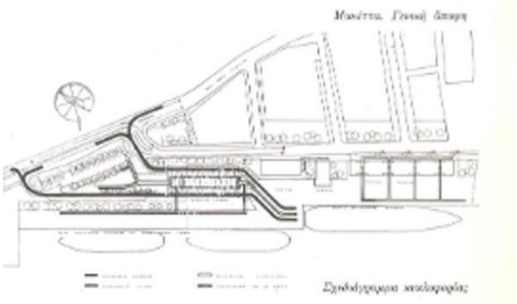
- Επιβατικός Σταθμός,
- Γενικό Χημείο του Κράτους
- Γραφεία του Τελωνείου
- Αποθήκες του Τελωνείου

Αρχιτέκτων του συγκροτήματος ήταν ο Σακελλάριος, ενώ στη μελέτη συμμετείχαν και άλλοι μηχανικοί με διάφορες ειδικότητες, πολιτικοί και μηχανολόγοι. Η συγκρότηση μιας ομάδας αντανακλά και τον χαρακτήρα του έργου - δεν επρόκειτο για ένα μεμονωμένο δημόσιο κτίριο, αλλά για σύνθετη κτιριακή δομή, στην οποία ο σχεδιασμός έπρεπε να λάβει υπόψη τα τεχνικά δεδομένα που αφορούν υπηρεσίες, κινήσεις επιβατών, τελωνειακούς ελέγχους, αποθήκευση και κυκλοφορία οχημάτων.

Η οργάνωσή του Επιβατικού Σταθμού, ο οποίος αποτελεί το βασικό στοιχείο της σύνθεσης, βασίζεται σε μια σαφή και ορθολογική κάτοψη, προσαρμοσμένη στις διαδοχικές κινήσεις των αφίξεων και αναχωρήσεων. Η λειτουργική αυστηρότητα, χαρακτηριστική της μοντέρνας αρχιτεκτονικής, αντιπαραβάλλεται με την έντονα πλαστική διαμόρφωση της στέγασης: Το χαρακτηριστικό «πτυχωτό κέλυφος από οπλισμένο σκυρόδεμα» εξελίσσεται σε επαναλαμβανόμενες καμπύλες επιφάνειες, προσδίδοντας στο χαμηλό και οριζόντιο κτίριο έναν ρυθμό. Με αυτόν τον τρόπο η κατασκευή της στέγης δεν αντιμετωπίζεται ως ουδέτερο τεχνικό στοιχείο αλλά ως το βασικό αρχιτεκτονικό θέμα του σταθμού και το στοιχείο που καθορίζει τη δημόσια εικόνα του.

Η διαδοχή των λεπτών κατακόρυφων στηρίξεων και των καμπύλων απολήξεων του κελύφους συγκροτεί κατά μήκος της όψης έναν εκτεταμένο ημιυπαίθριο χώρο κίνησης - πρόκειται για μια κρίσιμη επιλογή του σχεδιασμού. Ο Σακελλάριος δεν οργανώνει τη μετάβαση από την πόλη στο πλοίο ως απότομο πέρασμα από έναν κλειστό εσωτερικό χώρο, αλλά παρεμβάλλει μια ζώνη σκιάς και προστασίας, έναν ενδιάμεσο χώρο ανάμεσα στο κτίριο και το λιμάνι. Η ηλιοπροστασία, μέσω προστεγασμάτων και πλευρικών ημιυπαίθριων χώρων, υπήρξε άλλωστε βασική παράμετρος της μελέτης.

Σε αυτό το σημείο η αρχιτεκτονική του Σταθμού αποκτά ιδιαίτερη σημασία για την κατανόηση του έργου του Σακελλάριου στην Κέρκυρα. Παρά τον σαφώς μοντέρνο και «μπρουταλιστικό» χαρακτήρα της κατασκευής, η επανάληψη των καμπύλων στοιχείων και η δημιουργία της μακράς στεγασμένης διαδρομής μπορούν να διαβαστούν ως αφηρημένη επανερμηνεία της στοάς και της τοξοστοιχίας, στοιχείων βαθιά συνδεδεμένων με την αρχιτεκτονική εμπειρία της πόλης της Κέρκυρας. Η αναφορά, ωστόσο, δεν είναι μορφολογική μίμηση. Ο Σακελλάριος δεν αντιγράφει την ιστορική καμάρα ούτε επιχειρεί να προσδώσει στο νέο λιμάνι μια επίπλαστη μιμητική «κερκυραϊκή» εικόνα. Αντίθετα, μεταφέρει στον μοντέρνο σχεδιασμό τα «τοπικά» στοιχεία μέσω της στοάς την οποία και επαναδιατυπώνει αξιοποιώντας τις δυνατότητες του οπλισμένου σκυροδέματος.

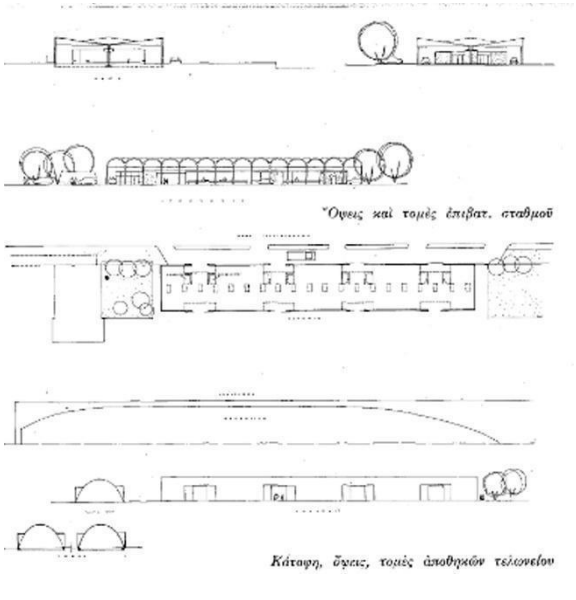

Εικόνα 18. Σχέδιο κυκλοφοριακών ρυθμίσεων στο Σταθμό.

Παράλληλα, το συγκρότημα οργανώνεται περισσότερο ως οριζόντιο αρχιτεκτονικό τοπίο παρά ως σύνθεση αυτόνομων μνημειακών όγκων. Τα επιμέρους κτίρια παραμένουν χαμηλά και εκτείνονται κατά μήκος της χερσαίας ζώνης, αφήνοντας τη θάλασσα, τις κινήσεις των πλοίων και τον ανοιχτό ορίζοντα να εξακολουθούν να αποτελούν τα κυρίαρχα στοιχεία του χώρου. Ο Επιβατικός Σταθμός διαφοροποιείται μέσα σε αυτή τη σύνθεση όχι μέσω ύψους ή όγκου, αλλά μέσω του ρυθμού και της κατασκευαστικής εκφραστικότητας του κελύφους του. Ακόμη και οι ιστορικές φωτογραφίες του συγκροτήματος δείχνουν ότι η αρχιτεκτονική του είχε σχεδιαστεί σε άμεση σχέση με τον μεγάλο ανοικτό χώρο του Λιμένα και όχι ως ένα αυτοτελές αντικείμενο αποκομμένο από αυτόν.

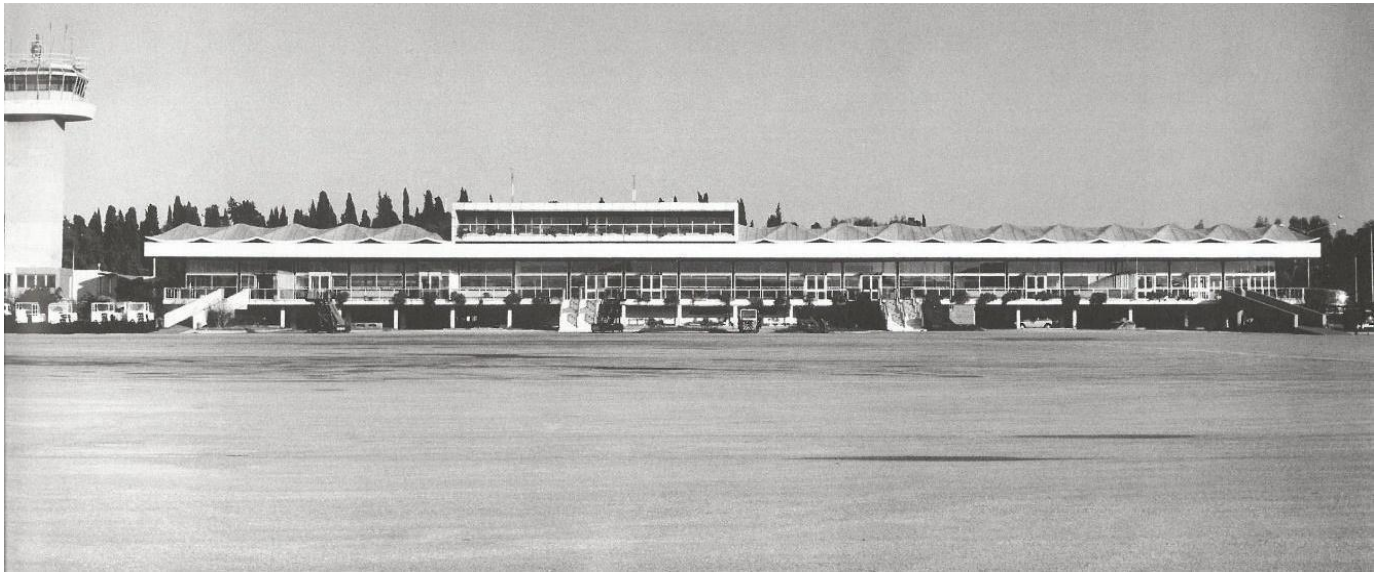

Εικόνα 19. Άποψη του Σταθμού.

Εικόνα 20. Όψεις κτιρίου του Τελωνείου.

Επιβατικός Σταθμός Αεροδρομίου

Εικόνα 21. Άποψη του Επιβατικού Σταθμού του Αερολιμένα.

Ο Διεθνής Αεροσταθμός της Κέρκυρας σχεδιάστηκε το 1966 από τον Περικλή Σακελλάριο σε συνεργασία με τους αρχιτέκτονες Χ. Ε. Σενκόφσκυ, Ε. Σακελλαρίου-Σενκόφσκυ και Κ. Καμπάνη-Σακελλαρίου και ολοκληρώθηκε το 1970.

Πρόκειται για το αρχικό τμήμα του σημερινού διεθνούς αεροδρομίου «Ιωάννης Καποδίστριας» και αποτέλεσε για την εποχή του ένα ιδιαίτερα σύγχρονο και τεχνολογικά προηγμένο έργο.

Η χωροθέτηση του Αεροσταθμού στη Λιμνοθάλασσα Χαλικιόπουλου, σε μικρή απόσταση από την ιστορική πόλη της Κέρκυρας, προσδίδει ιδιαίτερη σημασία στη σχέση του έργου με το φυσικό και ιστορικό περιβάλλον. Παρά τη συμβατική λειτουργία ενός αεροδρομίου, η αρχιτεκτονική του έκφραση διαφοροποιείται έντονα από την παραδοσιακή μορφολογία της Κέρκυρας, υιοθετώντας μια διεθνή, τεχνολογικά προσανατολισμένη γλώσσα.

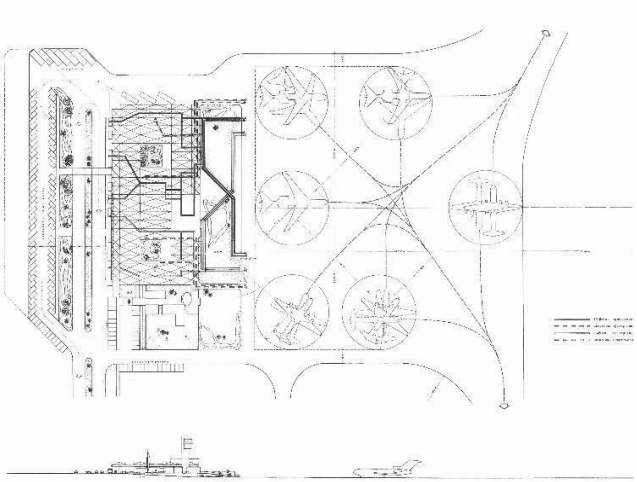
Ως προς την αρχιτεκτονική του σύνθεση ο Αεροσταθμός αναπτύσσεται επιμήκως στον άξονα Βορρά - Νότου σε κάνναβο 5 μέτρων και διαθέτει συνολικό όγκο περίπου 29.000 m^3. Η επιλογή ενός ενιαίου, μονώροφου και ιδιαίτερα ευέλικτου κτιριακού οργανισμού, ανταποκρινόταν στις λειτουργικές απαιτήσεις ενός αεροσταθμού, αλλά και στην ανάγκη για δυνατότητα μελλοντικών επεκτάσεων και εσωτερικών αναδιαμορφώσεων. Η απουσία έντονων κατακόρυφων στοιχείων και

η ανάπτυξη του κτιρίου σε μήκος συμβάλλουν στη δημιουργία ενός ευέλικτου εσωτερικού χώρου, κατάλληλου για τη μεταβαλλόμενη λειτουργία ενός αεροδρομίου.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η κατασκευαστική και στατική συγκρότηση του κτιρίου. Η φέρουσα δομή αποτελείται από μεταλλικά υποστυλώματα κυκλικής διατομής, τα οποία συνδέονται με μεταλλικά δικτυώματα μορφής V. Η διάταξη αυτή, σε συνδυασμό με τις σωληνωτές διαγώνιες ράβδους, διαμορφώνει τον φορέα της στέγης και επιτρέπει τη δημιουργία μεγάλων ανοιγμάτων και ελεύθερων εσωτερικών επιφανειών. Η μεταλλική δομή συμπληρώνεται από ένα κυματοειδές κέλυφος, το οποίο λειτουργεί ως επικάλυψη του κτιρίου. Κατασκευασμένο από λεπτό οπλισμένο σκυρόδεμα, πάχους περίπου 5 cm, το κέλυφος αποκτά παράλληλα έντονο μορφολογικό χαρακτήρα. Η καμπυλότητά του προσδίδει δυναμισμό στη συνολική εικόνα του αεροσταθμού, ενώ η ελαφρότητα της κατασκευής ενισχύει την αίσθηση ενός μεγάλου, ενιαίου και ελεύθερου χώρου.

Ως προς τα παραπάνω χαρακτηριστικά του θα μπορούσαμε να πούμε ότι το έργο συμβαδίζει μορφολογικά αλλά και χρονολογικά με τη μετάβαση από τις αρχές του όψιμου μοντερνισμού προς μια περισσότερο τεχνολογικά προσανατολισμένη αρχιτεκτονική έκφραση (High-Tech architecture – δομικός Εξπρεσιονισμός) όπου η τεχνολογία και η κατασκευή δεν αντιμετωπίζονται απλώς ως τεχνικά μέσα, αλλά αποτελούν βασικά στοιχεία της αρχιτεκτονικής έκφρασης.

Σε μεταγενέστερη φάση πραγματοποιήθηκαν διάφορες επεκτάσεις του αεροσταθμού με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα την προσθήκη για την εξυπηρέτηση διεθνών πτήσεων charter κατά τις οποίες όμως δεν επιτεύχθηκε πλήρης μορφολογική και αρχιτεκτονική ενσωμάτωση με το αρχικό κτίριο.

Εικόνα 22. Σχέδιο διάταξης του Αεροσταθμού.

Κτίριο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Εικόνα 23. Κύρια όψη, 1969.

Εικόνα 24. Η τράπεζα και το καμπαναριό της Ανουντσιάτα, 1969.

Αρχιτέκτονες: Η.Ε. Σερκονβσκυ, Ε.Σακελλάριου – Σερκονβσκυ, Κ. Καμπάνη - Σακελλάριου.

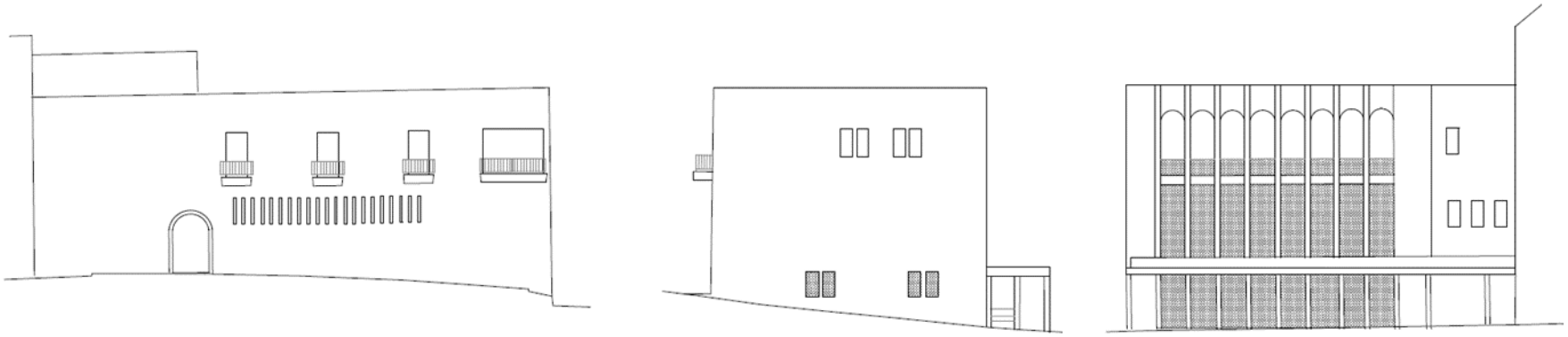
Το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος στην Κέρκυρα αποτελεί έργο του αρχιτεκτονικού γραφείου «Π.Α. Σακελλάριος και Συνεργάτες», το οποίο σχεδιάστηκε κατά την περίοδο 1968-1969. Βρίσκεται σε ένα από τα κεντρικότερα και ιδιαιτέρως ευαίσθητα σημεία της πόλης της Κέρκυρας, επί της οδού Ευγενίου Βουλγάρεως με αρ.63. Πρόκειται για μία εκ των μεγαλύτερων και εμπορικότερων οδών της πόλης, ενώ το συγκεκριμένο σημείο έχει την ιδιαιτερότητα να βρίσκεται πλησίον του ιστορικού κωδωνοστασίου της Ανουντσιάτα, εμβληματικό μνημείο της Κέρκυρας.

Τη μορφολογία του κτιρίου χαρακτηρίζει ο συμπαγής όγκος του, οι λιτές όψεις οι οποίες είναι επενδεδυμένες με μαρμάρινες πλάκες Ιωαννίνων χωρίς περιττό διάκοσμο και η έντονη ύπαρξη γεωμετρικών στοιχείων που δημιουργούν την αίσθηση του καννάβου. Ο φέρων οργανισμός είναι από οπλισμένο σκυρόδεμα. Πρόκειται για χαρακτηριστικό παράδειγμα μεταπολεμικού μοντερνισμού, το οποίο επιδιώκει να ενταχθεί στο ιστορικό μέτωπο της πόλης μέσω της κλίμακας, της ρυθμολογίας και της αφαιρετικής επανερμηνείας των παραδοσιακών μορφολογικών στοιχείων. Στην πρόσοψη διακρίνεται η επανάληψη ενός μορφολογικού μοτίβου ανά επίπεδο. Στο ισόγειο εκτείνεται ο μεγάλος ημιυπαίθριος χώρος που λειτουργεί ως μεταβατική ζώνη μεταξύ του δημόσιου χώρου και του κτιρίου, οδηγώντας ουσιαστικά στην κύρια είσοδο. Το εσωτερικό διαμορφώνεται

με διπλό ύψος, δημιουργώντας έναν ενιαίο χώρο συναλλαγών, ενώ η κύρια όψη αναπτύσσεται με επαναλαμβανόμενες κατακόρυφες τοξωτές ενότητες. Στον πρώτο όροφο κυριαρχούν τα ψηλά κατακόρυφα ανοίγματα διαχωριζόμενα από μακρόστενους πεσσούς, που συνεχίζονται στον ημιυπαίθριο χώρο του δεύτερου ορόφου. Οι διαδοχικές καμάρες, δημιουργούν μια σύγχρονη μορφή των στοών που αποτελούν ένα από τα πιο χαρακτηριστικά στοιχεία της αστικής αρχιτεκτονικής της Κέρκυρας.

Η πλάγια και η πίσω όψη του κτιρίου έχουν αρκετά πιο «κλειστό» χαρακτήρα. Παρατηρείται η σημαντικά μικρότερη συμμετοχή των ανοιγμάτων στη σύνθεση, τα οποία όμως διατηρούν την ίδια λογική της καθετότητας. Το χαρακτηριστικότερο ίσως στοιχείο αποτελούν τα κατακόρυφα μακρόστενα ανοίγματα στο κέντρο περίπου της πίσω όψης, πάνω από τα οποία τοποθετούνται συμμετρικά τρεις μικροί τετράγωνου σχήματος εξώστες. Η ρυθμική επανάληψη των ανοιγμάτων, οι λεπτές αναλογίες τους και η απόληξή τους σε τόξα επιχειρούν να συνδέσουν το σύγχρονο κτίριο με τη μορφολογία και την κλίμακα του ιστορικού περιβάλλοντος. Το μεταλλικό πέτασμα της πρόσοψης προβάλλει ελαφρά και λειτουργεί ως σύγχρονη «loggia», παραπέμποντας στις τοξοστοιχίες της κερκυραϊκής αρχιτεκτονικής χωρίς να τις αντιγράφει άμεσα.

Σήμερα το κτίριο λειτουργεί ως το κεντρικό κατάστημα της Εθνικής Τράπεζας στην Κέρκυρα και πλέον και ως το μοναδικό στην πόλη, στεγάζοντας όλες τις δραστηριότητες της Τράπεζας, έπειτα και από το κλείσιμο του δεύτερου υποκαταστήματος επί του πεζοδρόμου της Σαμάρα τον Οκτώβριο του 2023. Εκτός από το κατάστημα της Εθνικής Τράπεζας, με εμπορικές χρήσεις στο ισόγειο και στον πρώτο όροφο, στεγάζει επίσης θεατροχορευτικό και κυλικείο στον υπόγειο χώρο, καθώς και γραφειακούς χώρους στους ανώτερους ορόφους.

Εικόνα 25. Σχέδια αποτύπωσης όψεων, ομάδα εργασίας 2026.

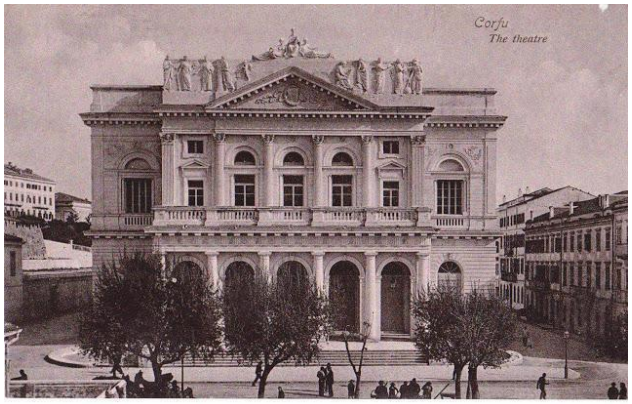
Δημοτικό Θέατρο Κέρκυρας

Εικόνα 26. Άποψη του Δημοτικού Θεάτρου.

Ιστορικό πλαίσιο

Το νέο κτίριο του Δημοτικού Θεάτρου κατασκευάστηκε στη θέση του παλαιού Θεάτρου, το οποίο καταστράφηκε από εμπρηστικές βόμβες κατά την περίοδο των γερμανικών βομβαρδισμών στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Το παλαιό Δημοτικό Θέατρο ήταν έργο του C. Pergolesi και συνιστούσε χαρακτηριστικό δείγμα επαρχιακού Λυρικού Θεάτρου, με τυπολογία που απαντάται κυρίως στην Ιταλία. Είχε κατασκευαστεί την περίοδο 1893–1903, προκειμένου να καλυφθεί η καλλιτεχνική ανάγκη που δεν ήταν δυνατό να εξυπηρετήσει πλέον το Ενετικό κτίριο San Giacomo. Το κτίριο του Δημοτικού Θεάτρου βομβαρδίστηκε και κάηκε το 1943 κατά τους γερμανικούς βομβαρδισμούς. Το 1960, μετά από απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, κατεδαφίστηκε ο φέρων οργανισμός του, ο οποίος παρέμενε ως ερείπιο στον αστικό ιστό της πόλης. Στη θέση του κατασκευάστηκε το νέο κτίριο, που σχεδίασε ο Περικλής Σακελλάριος.

Εικόνα 27. Το παλαιό Δημοτικό Θέατρο.

Ο σχεδιασμός του πραγματοποιήθηκε το 1962 ενώ η υλοποίησή του ολοκληρώθηκε κατά τη δεκαετία του 1970. Μέχρι και σήμερα το κτίριο παραμένει, ως προς επιμέρους στοιχεία του, ημιτελές, παρότι λειτουργικό.

Η μελέτη και η επίβλεψη του Δημοτικού Θεάτρου έγινε από τον Σακελλάριο, ο οποίος, σύμφωνα με τις τοπικές και θεσμικές πηγές, προσέφερε τις υπηρεσίες του αφιλοκερδώς. Η αρχιτεκτονική πρόταση δεν αφορούσε μόνο την αίθουσα παραστάσεων αλλά αντιμετώπιζε το Θέατρο ως αστικό συγκρότημα και πολιτιστικό πυρήνα, με παρόδια στοά προς την οδό Γ. Θεοτόκη, ισόγειες λειτουργίες στις πλευρικές εσοχές, κεντρική είσοδο προς την οδό Σ. Σαμάρα και πρόβλεψη ευρύχωρης δημόσιας πλατείας μπροστά από το κτίριο. Η πλατεία αυτή δεν υλοποιήθηκε, ενώ μεταγενέστερες προσθήκες και αλλαγές αλλοίωσαν τμήματα της αρχικής σύνθεσης.

Θέση, κλίμακα και λειτουργική οργάνωση

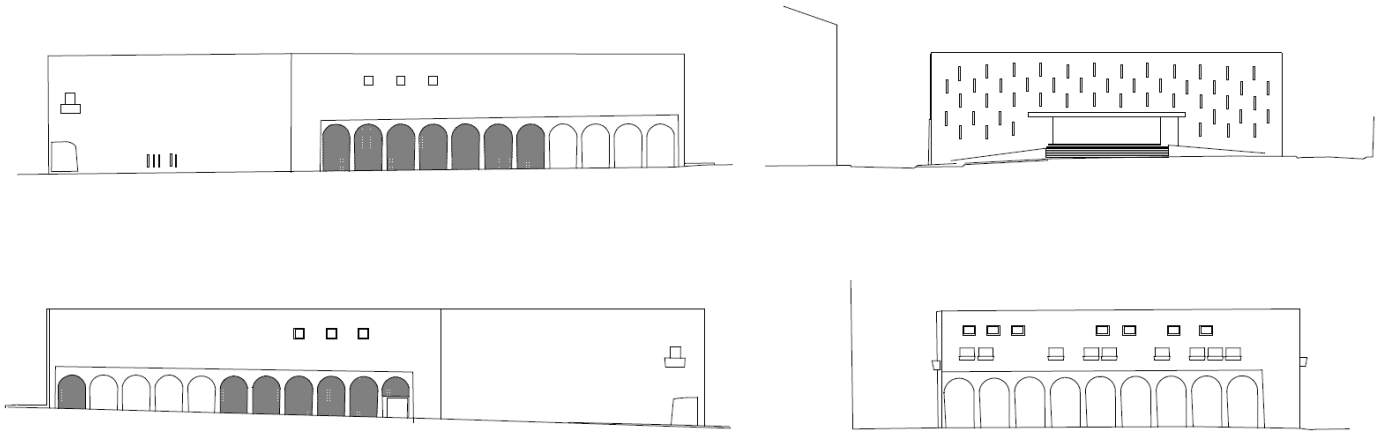
Το Δημοτικό Θέατρο αποτελεί τοπόσημο για την πόλη λόγω τόσο του μεγέθους όσο και της λειτουργίας του. Βρίσκεται επί των οδών Γ. Θεοτόκη, Στ. Δεσύλλα, Σαμάρα και Νικ. Μάντζαρου στην Κέρκυρα και καταλαμβάνει ένα ολόκληρο οικοδομικό τετράγωνο ενώ η κάτοψή του καλύπτει περίπου 2.668 τ.μ. (στα οποία προσμετράται το εμβαδόν της στάθμης του ισογείου και των ημιυπαίθριων χώρων. Κύρια και επικρατούσα χρήση είναι ο πολιτισμός και στους τέσσερις ορόφους ενώ επί των οδών Γ. Θεοτόκη, Στ. Δεσύλλα και Νικ. Μάντζαρου το κτίριο διαθέτει καταστήματα και χώρους που φιλοξενούν δημοτικές υπηρεσίες. Η είσοδος σε αυτά πραγματοποιείται μέσω των ημιυπαίθριων χώρων- πλευρικών στοών και δεν υπάρχει σύνδεση με το εσωτερικό. Ο όγκος της σύνθεσης είναι απλός: Ένα ορθογώνιο παραλληλεπίπεδο που δημιουργείται από τη σύνθεση δύο επιμέρους παραλληλεπιπεδων. Η διάταξη σήμερα καλύπτεται εν μέρει από δώμα και εν μέρει από πρόχειρη κατασκευή, ξένη προς την αρχική σύνθεση του αρχιτέκτονα.

Κύρια όψη και είσοδος: Η είσοδος στο κτίριο πραγματοποιείται από την οδό Σαμάρα. Η κύρια όψη του είναι απλή και επίπεδη, αλλά διαμορφώνεται από πλήθος απλών ορθογωνικών ανοιγμάτων –φεγγιτών– που δημιουργούν ένα συμμετρικό μοτίβο και λειτουργούν συμπληρωματικά προς την επικάλυψη από μάρμαρο, η οποία έχει τοποθετηθεί στο σύνολο της επιφάνειας. Στην κύρια όψη κυριαρχεί η μεγάλων διαστάσεων θύρα εισόδου, η οποία βρίσκεται σε εσοχή και δημιουργεί έναν στεγασμένο χώρο. Η πρόσβαση σε αυτή πραγματοποιείται μέσω ραμπών και κλιμάκων, καθώς βρίσκεται σε υψηλότερη στάθμη από εκείνη του πεζοδρομίου της οδού Σαμάρα.

Πλάγιες όψεις και στοές: Οι πλάγιες όψεις του κτιρίου, επί των οδών Σταματίου Δεσύλλα και Νικολάου Μαντζάρου, είναι όμοιες. Αποτελούνται από δύο παραλληλόγραμμα σε συνέχεια, τα οποία συνθέτουν μία ενιαία οντότητα, αποτελώντας όμως δύο διαχωρισμένες ενότητες. Σχηματίζουν στοές εντός των οποίων έχουν τοποθετηθεί χρήσεις ξένες προς τον πολιτιστικό χαρακτήρα του κτιρίου. Τα τμήματα των όψεων που βρίσκονται προς την κύρια όψη είναι επιχρισμένα με ασβεστοκονίαμα, ενώ η ενότητα προς την οδό Γ. Θεοτόκη διαθέτει ορθομαρμάρωση και σχεδόν καθόλου διάκοσμο, με εξαίρεση έναν

πρόβολο, ένα άνοιγμα και τρεις φεγγίτες στην όψη επί της οδού Νικ. Μαντζάρου. Οι στοές που ορίζουν τις πλάγιες όψεις έχουν σχηματιστεί με την τοποθέτηση υποστυλωμάτων δημιουργώντας έναν ημιυπαίθριο χώρο εντός του πρίσματος του κτιρίου. Τα υποστυλώματα, τα οποία αποτελούν μέρος της μορφολογικής επεξεργασίας, διαθέτουν διατομή με κάτοψη πέντε πλευρών, η οποία απομειώνεται ως προς το εμβαδόν καθ' ύψος, και έχουν τοποθετηθεί ελαφρώς εκτός του επιπέδου της όψης. Η στοά διαμορφώνεται με διάταξη σταυροθολίων ως προς την κάλυψη.

Όψη προς την οδό Γ. Θεοτόκη: Η όψη επί της οδού Γ. Θεοτόκη διακρίνεται από μεγαλύτερη πολυπλοκότητα. Είναι επιχρισμένη και διαθέτει στοά – ημιυπαίθριο χώρο που επιτρέπει την κίνηση παράλληλα προς την οδό σε στεγασμένο χώρο, ενώ στο ισόγειο διαμορφώνονται οι είσοδοι των καταστημάτων. Το τμήμα της όψης που βρίσκεται σε ανώτερη στάθμη από τα σταυροθόλια είναι απλό και επίμηκες, διαμορφωμένο με εξώστες στο κατώτερο τμήμα του και ορθογωνικά ανοίγματα στο ανώτερο. Οι εξώστες και τα ανοίγματα δεν έχουν τοποθετηθεί ακολουθώντας κάποια προφανή συμμετρία ή αυστηρή λογική στην όψη. Η θέση τους μοιάζει τυχαία, αλλά ταυτόχρονα παραπέμπει σε επιλογή επιμελώς μελετημένη: τα ανοίγματα συγκροτούν ομάδες και επιμέρους τμήματα που συμβάλλουν στη δημιουργία μιας σχετικής ανησυχίας, προκειμένου ο θεατής να μελετήσει το σύνολο του κτιρίου. Η όψη επί της οδού Γ. Θεοτόκη, παρότι αποτελεί την πίσω όψη του κτιρίου, συνιστά ουσιαστικά την κύρια εικόνα του προς την πόλη και προς την κοινωνική της λειτουργία. Η διαμόρφωσή της συμπληρώνεται σήμερα από σιδηρά φωτιστικά σώματα παραδοσιακού τύπου, τα οποία αποτελούν στοιχεία ξένα προς την αρχική σύνθεση.

Εικόνα 28. Αποτύπωση όψεων Δημοτικού Θεάτρου, ομάδα εργασίας 2026.

Το Θέατρο και ο αστικός ιστός

Το Δημοτικό Θέατρο της Κέρκυρας αποτελεί ένα ιδιαίτερο κτίριο, το οποίο διαφοροποιείται έντονα από το ιστορικό κτιριακό δυναμικό της πόλης. Η μεγάλη κλίμακα και ο όγκος του δεν επιχειρούν να αφομοιωθούν στον υφιστάμενο ιστό, αλλά εισάγουν μια διαφορετική αντίληψη για το δημόσιο κτίριο και τη σχέση του με την πόλη, χαρακτηριστική της μεταπολεμικής μοντέρνας αρχιτεκτονικής. Η σύνδεσή του με τον αστικό χώρο πραγματοποιείται κυρίως μέσω της κίνησης και της λειτουργίας. Η κύρια είσοδος και η πλατεία οργανώνουν την προσέλευση και συγκέντρωση του κοινού, ενώ οι στοές στις περιμετρικές όψεις επιτρέπουν τη συνέχεια της κίνησης κατά μήκος των δρόμων. Τα καταστήματα και οι υπόλοιπες χρήσεις του ισογείου ενισχύουν αυτή τη σχέση, μετατρέποντας την περίμετρο του κτιρίου σε ενεργό τμήμα της καθημερινής ζωής της πόλης. Η στοά αποκτά επομένως ιδιαίτερη σημασία, όχι μόνο ως μορφολογική αναφορά στην κερκυραϊκή αρχιτεκτονική, αλλά κυρίως ως εργαλείο αστικού σχεδιασμού: δημιουργεί έναν ενδιάμεσο, στεγασμένο δημόσιο χώρο ανάμεσα στο κτίριο και την οδό και ενσωματώνει την κίνηση των πεζών στην ίδια την αρχιτεκτονική σύνθεση.

Η σκέψη του Σακελλάριου ήταν να τονίσει ακριβώς αυτά τα στοιχεία. Η μεγάλη κλίμακα του δημόσιου κτιρίου, ο συμπαγής όγκος, η λειτουργική οργάνωση, οι στοές και η έμφαση στην κίνηση εισάγουν στον ιστορικό ιστό της Κέρκυρας μια διαφορετική εικόνα της πόλης: την εικόνα της μοντέρνας πόλης και του δημόσιου κτιρίου ως φορέα συλλογικής ζωής. Οι αναφορές στην τοπική παράδοση –τα σταυροθόλια, η ορθομαρμάρωση, τα γεωμετρικά μοτίβα και ο θόλος– λειτουργούν μέσα σε αυτό το μοντέρνο σύστημα χωρίς να αναιρούν τον χαρακτήρα του. Το Δημοτικό Θέατρο δεν επιχειρεί, επομένως, να αναπαράγει την ιστορική Κέρκυρα. Αντίθετα, προτείνει έναν διαφορετικό τρόπο ένταξης σε αυτήν: μέσω της κλίμακας του δημόσιου κτιρίου, της κίνησης, της στοάς και της συλλογικής λειτουργίας, εισάγοντας στον αστικό ιστό μια σαφή εκδοχή της μεταπολεμικής μοντέρνας πόλης.

Το Δημοτικό Θέατρο έχει δεχθεί έντονη κριτική από την τοπική κοινωνία, ήδη από την κατασκευή του. Η κριτική αυτή δεν αφορά αποκλειστικά την αρχιτεκτονική του, αλλά συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με την ισχυρή συναισθηματική σχέση των Κερκυραίων με το παλαιότερο θέατρο και με τη μνήμη της απώλειάς του. Το νέο, σαφώς μοντέρνο κτίριο καλείται να αντικαταστήσει όχι μόνο ένα ιστορικό κτίσμα, αλλά και να συμφιλιωθεί με το συλλογικό «τραύμα» των Κερκυραίων.

Εικόνα 29. Αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες, στοιχεία όψεων Δημοτικού Θεάτρου.

Ο απόηχος του έργου του Σακελλάριου σήμερα

Η σημασία του έργου του Περικλή Σακελλάριου δεν περιορίζεται μόνο στα κτίρια που άφησε πίσω του, αλλά εντοπίζεται στο ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό λεξιλόγιο των συνθέσεών του, μέσα από το οποίο αναδεικνύεται ένας νέος τρόπος αντίληψης της σχέσης ανάμεσα στην αρχιτεκτονική και τον ίδιο τον τόπο. Στο μορφολογικό του λεξιλόγιο συναντώνται επιρροές από την αρχιτεκτονική των Ιονίων Νήσων, του Αιγαίου, της Ιταλίας και της Ισπανίας, αλλά και από τη μεσογειακή αρχιτεκτονική της Καλιφόρνιας. Σημαντική είναι επίσης η επίδραση της οργανικής αρχιτεκτονικής του Frank Lloyd Wright, από την οποία ο Σακελλάριος φαίνεται να αντλεί την πεποίθηση ότι η μορφή του κτιρίου πρέπει να προκύπτει από τις εσωτερικές ανάγκες του έργου, τη δομή, τα υλικά και το φυσικό περιβάλλον.

Οι σπουδές του στο Graz τον έφεραν από νωρίς σε επαφή με τις αναζητήσεις του ευρωπαϊκού μοντέρνου κινήματος, κατά την επιστροφή του όμως στην Ελλάδα, δεν επιχείρησε απλώς να μεταφέρει το διεθνές αρχιτεκτονικό λεξιλόγιο της εποχής του: Ο μοντερνισμός στο έργο του συνυπήρξε με μια σταθερή προσοχή στις ιδιαίτερες συνθήκες του ελληνικού χώρου: στο κλίμα, στο φως, στον προσανατολισμό, στη θέα, στη μορφολογία του εδάφους και στον τρόπο με τον οποίο η καθημερινή ζωή εκτείνεται από το κέλυφος προς τον υπαίθριο χώρο.

Αυτό το στοιχείο είναι ιδιαίτερα εμφανές στις κατοικίες του όπου οι εσωτερικοί και οι εξωτερικοί χώροι συνδέονται, οι όγκοι προσαρμόζονται στο έδαφος και τα ανοίγματα οργανώνονται σε σχέση με το τοπίο. Η μορφή δεν αντιμετωπίζεται ως ένα αυτόνομο αισθητικό σχήμα, αλλά ως αποτέλεσμα συγκεκριμένων συνθηκών. Ο Σακελλάριος δεν αναζητά μια τυποποιημένη εικόνα «ελληνικής αρχιτεκτονικής» ούτε καταφεύγει στη μίμηση της παράδοσης. Αντίθετα, χρησιμοποιεί τη μοντέρνα γλώσσα με ελευθερία, προσαρμόζοντάς την κάθε φορά στον τόπο και στις εκάστοτε ανάγκες των χρηστών.

Με αυτήν την προσέγγιση το έργο του συναντά ένα ευρύτερο ζήτημα που απασχόλησε σημαντικό μέρος της ελληνικής αρχιτεκτονικής του 20ού αιώνα. Ο Πικιώνης, ο Κωνσταντινίδης, ο Βαλσαμάκης, ο Ζενέτος και αργότερα οι Αντωνακάκη Δημήτριος και Σουζάνα Atelier 66, έδωσαν διαφορετικές απαντήσεις στο ίδιο περίπου ερώτημα: πώς μπορεί η σύγχρονη αρχιτεκτονική να παραμένει ανοιχτή στις διεθνείς εξελίξεις χωρίς να χάνει τη σχέση της με τον συγκεκριμένο τόπο; *

Η αρχιτεκτονική σύνθεση στο έργο του Σακελλάριου διαμορφώνεται κάθε φορά μέσα από τη συνύπαρξη και τη συνεκτίμηση διαφορετικών παραμέτρων που σχετίζονται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε προγράμματος. Η απουσία δογματισμού και η ελευθερία με την οποία προσεγγίζει κάθε επιμέρους συνθήκη αποτελούν ίσως ορισμένα από τα στοιχεία που διατηρούν το έργο του επίκαιρο.

Σε μια εποχή κατά την οποία η αρχιτεκτονική εικόνα διακινείται παγκόσμια μέσω της πληροφορίας η στάση του Σακελλάριου αποκτά ουσία - υπενθυμίζει ότι η σύγχρονη αρχιτεκτονική δεν χρειάζεται να είναι ούτε τοπικιστική ούτε άτοπη.

**Η συζήτηση αυτή θα αποκτήσει αργότερα θεωρητική μορφή με τον «κριτικό τοπικισμό». Ο όρος εμφανίζεται στις αρχές της δεκαετίας του 1980, αρκετά αργότερα από τη διαμόρφωση του έργου του Σακελλάριου. Ωστόσο, το έργο του μπορεί να διαβαστεί σήμερα ως μέρος του ευρύτερου ελληνικού αρχιτεκτονικού περιβάλλοντος που είχε ήδη θέσει τα ερωτήματα πάνω στα οποία θα στηρίζονταν αργότερα ο κριτικός τοπικισμός.*

Το έργο του, όπως και των άλλων σύγχρονών του, μας διδάσκει ότι υπάρχει η δυνατότητα διαμόρφωσης μιας νέας σύγχρονης αρχιτεκτονικής γλώσσας μέσα από τη δημιουργική αξιοποίηση των νέων κατασκευαστικών τεχνικών και υλικών, χωρίς αυτά να οδηγούν αναγκαστικά σε μια αρχιτεκτονική αποκομμένη από τον τόπο. Άλλωστε, η νεωτερικότητα δεν αντιμετωπίζεται ψυχρά μόνο ως μορφολογικό πρότυπο προς εφαρμογή, αλλά ως ένα σύνολο νέων δυνατοτήτων που μπορούν να προσαρμοστούν στις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε έργου.

Η εργασία του επαναφέρει στο προσκήνιο την ουσία της αρχιτεκτονικής έμπνευσης ως αποτέλεσμα της παρατήρησης και της ερμηνείας του τόπου.

Η προσέγγισή του απομακρύνεται από τη λογική της μίμησης. Η σχέση με την παράδοση δεν προϋποθέτει την αναπαραγωγή ιστορικών μορφών, τυπολογιών ή διακοσμητικών στοιχείων. Αντίθετα, προϋποθέτει την κατανόηση των αρχών και των συνθηκών που διαμόρφωσαν την αρχιτεκτονική ενός τόπου και τη δυνατότητα επανερμηνείας τους με τα μέσα της εκάστοτε εποχής.

Η Κέρκυρα και ο Σακελλάριος

Στην Κέρκυρα η συζήτηση αυτή αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Η αρχιτεκτονική ταυτότητα του νησιού παραμένει έντονα συνδεδεμένη με την ιστορική πόλη και τη βενετσιάνικη κληρονομιά. Η σημασία και η ισχύς αυτής της παράδοσης είναι αναμφισβήτητες· μπορούν, ωστόσο, να λειτουργήσουν περιοριστικά όταν η σχέση της αρχιτεκτονικής με τον τόπο ταυτίζεται αποκλειστικά με την αναπαραγωγή ιστορικών μορφών και μορφολογικών προτύπων.

Τα έργα του Σακελλάριου στην Κέρκυρα προτείνουν μια διαφορετική προσέγγιση στη σχέση ανάμεσα στη νεωτερικότητα και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του τόπου. Πρόκειται, για έργα που δεν έγιναν πάντοτε αποδεκτά χωρίς αντιδράσεις και ορισμένα από αυτά αποτέλεσαν αντικείμενο έντονης κριτικής. Η ίδια όμως η κριτική που προκάλεσαν αποκτά ενδιαφέρον, καθώς ανοίγει έναν ευρύτερο διάλογο σχετικά με τα όρια της σύγχρονης αρχιτεκτονικής σε έναν τόπο με τόσο ισχυρή ιστορική ταυτότητα. Θέτει, τελικά, ένα ερώτημα που παραμένει επίκαιρο: με ποιον τρόπο μπορεί η Κέρκυρα να παράγει αρχιτεκτονική της εποχής της, χωρίς να απομακρύνεται από την ιδιαίτερη φυσιογνωμία της αλλά και χωρίς να καταφεύγει στη μίμηση του παρελθόντος;

Η απάντηση δεν χρειάζεται να αναζητηθεί στη διαμόρφωση ενός νέου «κερκυραϊκού ύφους», αλλά στην ουσιαστική κατανόηση των συνθηκών του τόπου.

Βιβλιογραφία

Mediterranean Modernism, the work of Pericles Sakellarios (Corfu 1905- Athens 1985) H. Fessas – Emmanoyil, άρθρο

The architect and the planner: modernity and tradition in the work of Aris Kontsatinidis and Constantinos Doxiadis, H. Fessas – Emmanoyil, άρθρο

Π.Α. Σακελλάριος, Αρχιτέκτων – An Architect's Vision, P.A. Sakellarios, Ελισάβετ Σακελλαρίου-Herzog και Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ, (Αθήνα: Εκδόσεις Ποταμός, 2006), σελ. 264-265.

«Υποκατάστημα Εθνικής Τράπεζας, Κέρκυρα, 1968–1969» και βιβλιογραφική παραπομπή στο περιοδικό Τεχνοδομικά, ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ | Greek female architects — ψηφιακό αρχείο ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ Τμήμα Αττικής (femarch.gr): εργογραφία, με ρητή καταχώρηση

Περιοδικό «Τεχνοδομικά», τχ. 2, Σεπτέμβριος 1973, σελ. 16–18 (πρωτότυπη δημοσίευση του έργου) και σελ. 28–33 (Διεθνής Αεροσταθμός Κέρκυρας, έργο της ίδιας περιόδου).

Ενσωμάτωση των αρχών του Νέου Ευρωπαϊκού Bauhaus στο έργο αποκατάστασης του Δημοτικού Θεάτρου Κέρκυρας, Παραδοτέα 4-5, Ι. Αίσωπος, 2025

Τα σχολικά κτίρια, Π. Καραντινός, εκδόσεις ΤΕΕ 1938

Ελληνισμός Ελληνικότητα, ιδεολογικοί και βιωματικοί άξονες της νεοελληνικής κοινωνίας, Γ. Τσιαούσης, Εστία 1981

Νεοελληνική αρχιτεκτονική, Δ. Φιλιππίδης, Μέλισσα 1984

Η ελληνικότητα στην αρχιτεκτονική μας, Γ. Λυγίζος, Εστία 1987

Το ερώτημα της καταγωγής στο έργο του Δημήτρη Πικιώνη, με σταθερή αναφορά στις διαμορφώσεις της ακρόπολης, Ζ. Κοτιώνης, Διδακτορική Διατριβή ΕΜΠ 1994

12 Έλληνες Αρχιτέκτονες του Μεσοπολέμου «Γ. Κοντολέων», Ε. Φεσσα – Εμανουήλ, Ε. Μαρμαράς, ΠΕΚ 2005

Ο μύθος της γενιάς του 30, Νεοτερικότητα ελληνικότητα και πολιτισμική ιδεολογία, Δ. Τζιόρβας, Πόλις 2011

Μεταπολεμικός Μοντερνισμός, 1950-1965, ΕΜΠ ΠΕΒΕ 2010, Εκδόσεις ΕΜΠ 2012

Εκθέσεις Νεολιθικών αρχαιοτήτων στα ελληνικά μουσεία, θεωρητικά και μεθοδολογικά προβλήματα, Α. Χουρμουτζιάδη, Διδακτορική Διατριβή ΑΠΘ 2006

Ελληνικότητα και ετερότητα, Πολιτισμικές διαμεσολαβίσεις και εθνικός χαρακτήρας στον 19ο αιώνα, Α. Ταμπάκη, Ουρ. Πολυκανδριώτη, Πρακτικά Συμποσίου 20006

Ελληνική Μοντέρνα Αρχιτεκτονική, Θεματικές τομές και τεκμηρίωση μιας δημιουργικής εποχής, Έκθεση Ερευνητικού 2007-2009, ΕΜΠ 2009

Το περιοδικό το 3ο Μάτι 1935-1937, E. Sartori, Διδακτορική Διατριβή ΑΠΘ 2010

Μοντερνισμός Διεθνισμός Ελληνικότητα, Εκδοτικές πολιτικές για την αρχιτεκτονική τον μεσοπόλεμο, Τ. Καραλή, Διδακτορική Διατριβή ΕΜΠ 2017

Η αρχιτεκτονική πράξη ως ρητορικο επιχείτημα στη μεταπολεμική συνθήκη του ελληνικού τουρισμού,1948-1963, Αιμ. Αθανασίου, Διδακτορική Διατριβή ΕΜΠ 2018

Η πόλη της Κέρκυρας από τις αρχές μέχρι τα μέσα περίπου του 20ου αιώνα, Α. Αγοροπούλου Μπιρμπίλη, Στ. Μπιρμπίλης, Εταιρία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Ερευνών 2020, άρθρο.

Η κατασκευή του κοινού τόπου της μοντέρνας αρχιτεκτονικής, η λειτουργική πόλη, Μ. Τασσοπούλου, Διδακτορική Διατριβή ΕΜΠ 2020

Η ελληνική μεταπολεμική αρχιτεκτονική, Γ. Γιαννίτσαρης, Αρχαιολογία και τέχνες τχ 106, άρθρο

Παράρτημα

Α. Κατάλογος έργων του Π. Σακελλάριου από ΓΑΚ και Βιβλιογραφία 44

Β. Οικία Θεοτόκη 52

Γ. Οικοδομή Μακρίδη 54

Δ. Εξοχική κατοικία Ζέρι 56

Ε. Τάφος Ιωάννου Θεοτόκη 58

Α. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΗ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΓΑΚ ΚΑΙ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Περικλής Α. Σακελλάριος

Ο κατάλογος παρουσιάζει συνοπτικά τα έργα που καταγράφονται στο αρχείο των ΓΑΚ Κέρκυρας και τις πρόσθετες βιβλιογραφικές αναφορές. Διατηρούνται μόνο τα βασικά στοιχεία.

α. ΕΡΓΑ ΑΡΧΕΙΟΥ ΓΑΚ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Α/Α	Έργο	Χρονολογία	Πηγή
1	Θέατρον Κου Αποστολίδη. Βόλος. Το θέατρο του κ. Α. Αποστολίδη στο Βόλο	1934	ΓΑΚ Κέρκυρας
2	Οικοδομή Δ. Βαλσαμάκη. Βόλος. Οικοδομή κ. Α. Βαλσαμάκη στο Βόλο, 9	1935	ΓΑΚ Κέρκυρας
3	Οικοδομή Γιαννακοπούλου Μ. Βόλος	1935 - 1936	ΓΑΚ Κέρκυρας
4	Το σπίτι του κ. Γ. Κυραγγέλη στο Βόλο	1935	ΓΑΚ Κέρκυρας
5	Κυρτσώνη. Βόλος	1935	ΓΑΚ Κέρκυρας
6	Οικία κ. Ε. Μαυρογιάννη. Κέρκυρα	1935	ΓΑΚ Κέρκυρας
7	Οικία κ. Παπαγεωργίου. Βόλος	1935	ΓΑΚ Κέρκυρας
8	Οικία κ. Παρίση. Βόλος	1935	ΓΑΚ Κέρκυρας
9	Οικία κ. Τσαλδάρη	1935	ΓΑΚ Κέρκυρας
10	Μονή Καισαριανής	1935 (η χρονολόγηση έγινε με βάση το βιβλίο)	ΓΑΚ Κέρκυρας
11	Οικοδομή Β. Γκούμα – Ψυχικόν Οδός γιασεμιών. Γκούμα Ι Λ.Ψ.	1936	ΓΑΚ Κέρκυρας
12	Λάμπρος Ευταξίας. Κηφισσιά.	1937	ΓΑΚ Κέρκυρας
13	Καρέλλας αγρόκτημα. Μαρούσι. Ανάβρυτα.	1940	ΓΑΚ Κέρκυρας
14	Οικοδομή κας Λεβίδη. Χαρβάτι. Παλαιά σχέδια έτους 1939	1939	ΓΑΚ Κέρκυρας
15	Οικία κου Μαντζώρου	1936	ΓΑΚ Κέρκυρας
16	Μαυρογιάννης. Κηφισιά	1938 - 1939 (η ημερομηνία ελήφθη από το βιβλίο)	ΓΑΚ Κέρκυρας

Α/Α	Έργο	Χρονολογία	Πηγή
17	Ε. Παπαγεωργίου οικία. Λάρισσα. Λ. Παπαγεωργίου Λάρισσα 1936	1936	ΓΑΚ Κέρκυρας
18	Το σπίτι του κ. Σ. Πετρόχειλου στον Άνω Βόλο	1936	ΓΑΚ Κέρκυρας
19	Οικοδομή Μ. Πολέμη. Ψυχικόν. 48	1937	ΓΑΚ Κέρκυρας
20	Κανελλόπουλος-Φραγκόπουλος	1939	ΓΑΚ Κέρκυρας
21	Στοά Πάππου 2. Στοά Πάππου υπάρχον 1937	1937	ΓΑΚ Κέρκυρας
22	Παιδικές εξοχές στο Πήλιο. Πρεβαντόριον Πηλίου 12	1936	ΓΑΚ Κέρκυρας
23	Σανατόριον Πηλίου Γεωργίου Καραμάνη	1936	ΓΑΚ Κέρκυρας
24	Πολυκατοικία Μάντζαρη. Αθήνα	1937	ΓΑΚ Κέρκυρας
25	Πολυκατοικία Καρνεάδου 11	1936	ΓΑΚ Κέρκυρας
26	Οικοδομή Πολέμη. Πολυκατοικία	1938	ΓΑΚ Κέρκυρας
27	Πολυκατοικία κ. Ποταμιάνου	1937	ΓΑΚ Κέρκυρας
28	Στάδιον Α.Ε.Κ. Ν. Φιλαδελφείας	1945	ΓΑΚ Κέρκυρας
29	Οικία Γ. Δελαγραμμάτη. Ψυχικόν	1946 (αλλά και 1926-1928 και 1952)	ΓΑΚ Κέρκυρας
30	Πολέμης Άνδρος	1943	ΓΑΚ Κέρκυρας
31	ΒΑΤΕΧ	1955	ΓΑΚ Κέρκυρας
32	Παπαγεωργίου Άλκης κινηματογρ. Λάρισσα	1957	ΓΑΚ Κέρκυρας
33	Νταλλής	1946	ΓΑΚ Κέρκυρας
34	Αναγνωστόπουλος. Π. Ψυχικόν	1959	ΓΑΚ Κέρκυρας
35	Οικία κας Βουρνάζου. Ψυχικόν	1947	ΓΑΚ Κέρκυρας
36	Οικία κας Γιουβανάκη. Γλυφάδα	1950	ΓΑΚ Κέρκυρας
37	Δραγώνας	1961	ΓΑΚ Κέρκυρας
38	Ευελπίδης Κηφισσιά	1952	ΓΑΚ Κέρκυρας
39	Διασκευή διαμερίσματος Σπύρου Θεοτόκη Αθήνα 1953	1953	ΓΑΚ Κέρκυρας

Α/Α	Έργο	Χρονολογία	Πηγή
40	Καλογερόπουλος Ψυχικόν	1952	ΓΑΚ Κέρκυρας
41	Κόκκας Π. Κυριακού	1952	ΓΑΚ Κέρκυρας
42	Κομνηνός Εκάλη	1956	ΓΑΚ Κέρκυρας
43	Κοτσαρίδας Αγ. Παρασκευή	1947	ΓΑΚ Κέρκυρας
44	Οικία κου Κριεζή. Ψυχικό	1947	ΓΑΚ Κέρκυρας
45	Κυριακίδη. Ανάβρυτα. Οικία Χρ. Κυριακίδη. Ανάβρυτα 1956	1956	ΓΑΚ Κέρκυρας
46	Λίνου. Ψυχικόν	1949	ΓΑΚ Κέρκυρας
47	Οικία Μακρυγιάννη. Κηφισσιά	1958	ΓΑΚ Κέρκυρας
48	Μάντζαρης. Ψυχικόν	1949	ΓΑΚ Κέρκυρας
49	Προσχέδια. Παράσχης	1957	ΓΑΚ Κέρκυρας
50	Αθαν. Παράσχου. Εκάλη	1954	ΓΑΚ Κέρκυρας
51	Οικία Β. Τσάκος. Εκάλη 1953	1953	ΓΑΚ Κέρκυρας
52	Κεμπ. Ψυχικόν	1947	ΓΑΚ Κέρκυρας
53	Οικία Λουκία Πάππου Ψυχικό 1957. Προσθήκη 1976	1957, 1974	ΓΑΚ Κέρκυρας
54	(Πρώην Π. Κόκκας) Βογιατζάκης	1959	ΓΑΚ Κέρκυρας
55	Διασκευή εξοχικής κατοικίας Θρασ. Βογιατζίδη. Σπέτσες. 1953	1953	ΓΑΚ Κέρκυρας
56	Γεωργιάδης. Καβούρι	1961	ΓΑΚ Κέρκυρας
57	Π. Κόκκας. Ανάβυσος	1959	ΓΑΚ Κέρκυρας
58	Κορυζής	1956	ΓΑΚ Κέρκυρας
59	Lucy Λαμπερ. Πόρτο Ράφτη	1958	ΓΑΚ Κέρκυρας
60	Λαναράς. Ανάβυσος	1960	ΓΑΚ Κέρκυρας
61	Οικία Διονυσίου Μαζαράκη. Κεφαλονιά	1960	ΓΑΚ Κέρκυρας
62	Μαστράφης. Αλεξανδρούπολις	1952	ΓΑΚ Κέρκυρας
63	Αγρόκτημα Μπακραίνας	1952	ΓΑΚ Κέρκυρας

Α/Α	Έργο	Χρονολογία	Πηγή
64	Κατάϊνα Μπούμπουλη. Σπέτσες 1953	1953	ΓΑΚ Κέρκυρας
65	Οικία κου Ν. Νικολάου. Κάσσος	1954	ΓΑΚ Κέρκυρας
66	Νικολούζος	1950	ΓΑΚ Κέρκυρας
67	Νομικός. Καβούρι	[1957 - 1958]	ΓΑΚ Κέρκυρας
68	Οικία Σ. Ε. Παπαγεωργίου ΙΙ. Βόλος	1949	ΓΑΚ Κέρκυρας
69	Παπάζογλου. Ανάβυσος	1964-66	ΓΑΚ Κέρκυρας
70	Ίων Παράσχης. Ανάβυσσος	1960	ΓΑΚ Κέρκυρας
71	Ν. Παράσχης. Ανάβυσσος	1957	ΓΑΚ Κέρκυρας
72	Τσάκωνας. Σπέτσαι	1953	ΓΑΚ Κέρκυρας
73	Μελέτη και τροποποίηση κατοικίας κας Α. Russel 1958 Σπέτσες	1958	ΓΑΚ Κέρκυρας
74	Η. Schellel. Volos	1958	ΓΑΚ Κέρκυρας
75	Χ.Α.Ν.	1957	ΓΑΚ Κέρκυρας
76	Αεροδρόμιον Ελληνικού Βασιλικόν Περίπτερον	1953	ΓΑΚ Κέρκυρας
77	ΝΑΟΣ Λ.Ο.Κ.	1949 [1972]	ΓΑΚ Κέρκυρας
78	Κυριαζής Π. Ξενοδοχείον Βουλιαγμένη	1959	ΓΑΚ Κέρκυρας
79	Ξενοδοχείο Μόντρεαλ	1957	ΓΑΚ Κέρκυρας
80	Αλεξανδρούπολις	1955	ΓΑΚ Κέρκυρας
81	Τουριστικό περίπτερο Σπετσών. 1966	1960	ΓΑΚ Κέρκυρας
82	Αμαλίας Φιξ. Αμαλείο (Φιξ) πολυκατοικία. Αθήνα	1957 - 1961	ΓΑΚ Κέρκυρας
83	Οικοδομή Παπακυριακού. Σόλωμος 103	1933 - 1965	ΓΑΚ Κέρκυρας
84	ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΝ ΨΥΧΙΚΟΥ	1965	ΓΑΚ Κέρκυρας
85	Μελέτη Μουσείου Ευρωπαϊκής και Ανατολικής Τέχνης. 1968. Ανέγερσις Μουσείου Ευρωπαϊκής και Ανατολικής Τέχνης	1967 - 1968	ΓΑΚ Κέρκυρας
86	Παιδική φωλιά Χολαργού	[1967]	ΓΑΚ Κέρκυρας

Α/Α	Έργο	Χρονολογία	Πηγή
87	Θ. Αγγελόπουλος. Ψυχικό. 1ο ρολό προσχέδια. Οικία Θ. Αγγελόπουλου. Προσχέδια οικίας κ. Θ. Αγελλόπουλου εις Ψυχικόν	02.04.1977 και 1981 - 1982	ΓΑΚ Κέρκυρας
88	Οικία Άννας Βενέζη. Νέα Πολιτεία	1962	ΓΑΚ Κέρκυρας
89	Κατοικία Αλεξάνδρας Βογιατζίδη. Ψυχικό 1965	1965	ΓΑΚ Κέρκυρας
90	Δ. Γαλιατσάτος	1966	ΓΑΚ Κέρκυρας
91	Διονυσάτος. Αθήναι	1963	ΓΑΚ Κέρκυρας
92	Δραγώνα. Ν. Πολιτεία	1969	ΓΑΚ Κέρκυρας
93	Οικοδ. Χαρ. Κιοσέογλου. Αθήνα 1973	1971 - 1973	ΓΑΚ Κέρκυρας
94	Κυριακόπουλος. 57	1973 - 74	ΓΑΚ Κέρκυρας
95	Γ. Λινάρδος	1972	ΓΑΚ Κέρκυρας
96	Πάγκαλος οικοδομή. Ψυχικόν	[1968]	ΓΑΚ Κέρκυρας
97	Οικία Γρη. Παπανικόλα. Εκάλη 1983	1983	ΓΑΚ Κέρκυρας
98	Ράλλης. Γεώργιος Ράλλης	1962 - 1963	ΓΑΚ Κέρκυρας
99	Σάρα Παπαδάκου ΠΑΣ Προσχέδια ΕΞΩ	1981 - 1982	ΓΑΚ Κέρκυρας
100	Οικία Χ. Σινούρη, Κηφησιά 1968	1966 - 1968, αναθεώρηση 1984	ΓΑΚ Κέρκυρας
101	Οικία Τζαβάρα. Χαλάνδρι	1969	ΓΑΚ Κέρκυρας
102	Φλώρος. Αθήναι	1963 - 1964	ΓΑΚ Κέρκυρας
103	Κατοικία Ηλία Χατζηλία. Φιλοθέη. 1962	1962	ΓΑΚ Κέρκυρας
104	Οικία Αιμ. Χουρμούζιου. Εκάλη 1963	1963 - 1964	ΓΑΚ Κέρκυρας
105	Σ. Ψύχας. Ψυχικό	1963	ΓΑΚ Κέρκυρας
106	Οικία Μιλτιάδης Αγγελόπουλος Κινέττα 1966	1966	ΓΑΚ Κέρκυρας
107	χ.έ.	1967	ΓΑΚ Κέρκυρας
108	Βιτάλης	1964	ΓΑΚ Κέρκυρας
109	Προσθήκη Ευτύχιος Γκούμας. Σπέτσες 1966	1953, 1966	ΓΑΚ Κέρκυρας

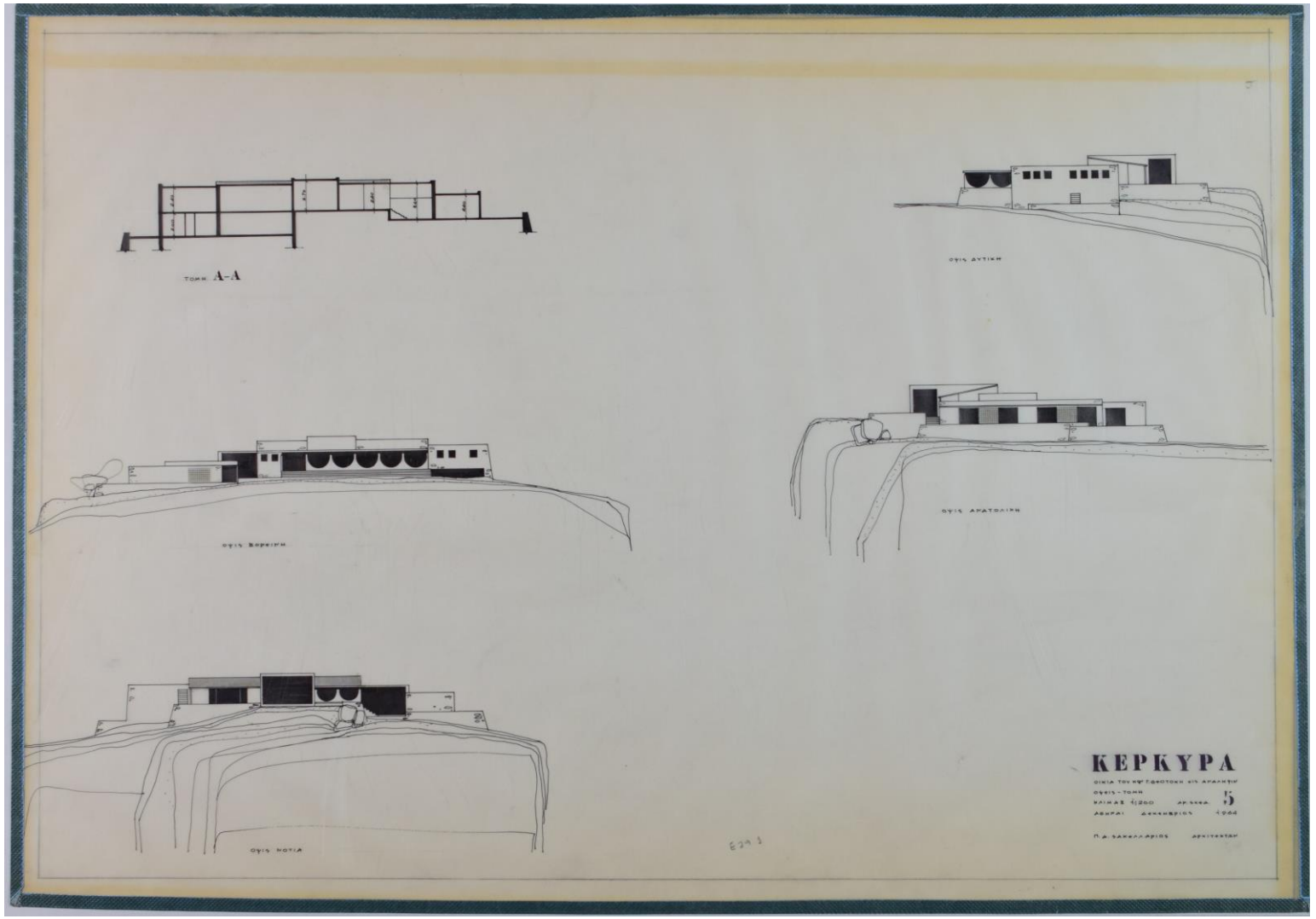
Α/Α	Έργο	Χρονολογία	Πηγή
110	Οικοδομή οικίας Κυρίου Η. Διακάκη	1966	ΓΑΚ Κέρκυρας
111	Ε. Ζέρι. Κατοικία Κέρκυρας	1963	ΓΑΚ Κέρκυρας
112	Οικία Γ. Θεοτόκη εις Ανάληψιν Κερκύρας	1964	ΓΑΚ Κέρκυρας
113	Δημ. Λαμπράκη. Ανασ. Βελιώτη	1966	ΓΑΚ Κέρκυρας
114	Λιακόπουλος	1972	ΓΑΚ Κέρκυρας
115	Πάϊκος	1962	ΓΑΚ Κέρκυρας
116	Παπαχρήστου Δ. Βάρκιζα	1963	ΓΑΚ Κέρκυρας
117	Πηλείδης. Μομφεράτου. Μάτι	1962	ΓΑΚ Κέρκυρας
118	Σακελλάριος. Ύδρα	1970	ΓΑΚ Κέρκυρας
119	Σκρέττας. Πόρτο Ράφτη.	1976	ΓΑΚ Κέρκυρας
120	Ε. Τιερρής. Βαρυμπόμπη	1973 - 1975	ΓΑΚ Κέρκυρας
121	Τσάπραλης. Πάρος	1967	ΓΑΚ Κέρκυρας
122	Herscher. Φουσταπήδημα. Κέρκυρα	1964	ΓΑΚ Κέρκυρας
123	Κοντοστάνος	1964	ΓΑΚ Κέρκυρας
124	Βουλιαγμένη. Επέκταση και διαρρύθμιση υφισταμένου κτηρίου υπηρεσιών λιμένος	1965	ΓΑΚ Κέρκυρας
125	Επέκταση Μαρίνας Βουλιαγμένης	1967	ΓΑΚ Κέρκυρας
126	Corfu Palace Κέρκυρας	1959	ΓΑΚ Κέρκυρας
127	Θεοτόκης Ιωαν. Τάφος Κέρκυρα	1966	ΓΑΚ Κέρκυρας
128	Οικία κ. Καρίβαλη. Ψυχικόν	χ.χ.	ΓΑΚ Κέρκυρας
129	We. Rees. Ψυχικόν	χ.χ.	ΓΑΚ Κέρκυρας
130	Οικοδομή Στυλιανού Βοϊβόδα. Βόλος	χ.χ.	ΓΑΚ Κέρκυρας
131	Προσθήκη Δημητριάδη. Σπέτσες	χ.χ.	ΓΑΚ Κέρκυρας
132	Επιφανιάδης. Τσουγκριά	[1956]	ΓΑΚ Κέρκυρας
133	Αγρόκτημα κ. Ιωάν. Κούλουθρου. Άνδρος	χ.χ.	ΓΑΚ Κέρκυρας

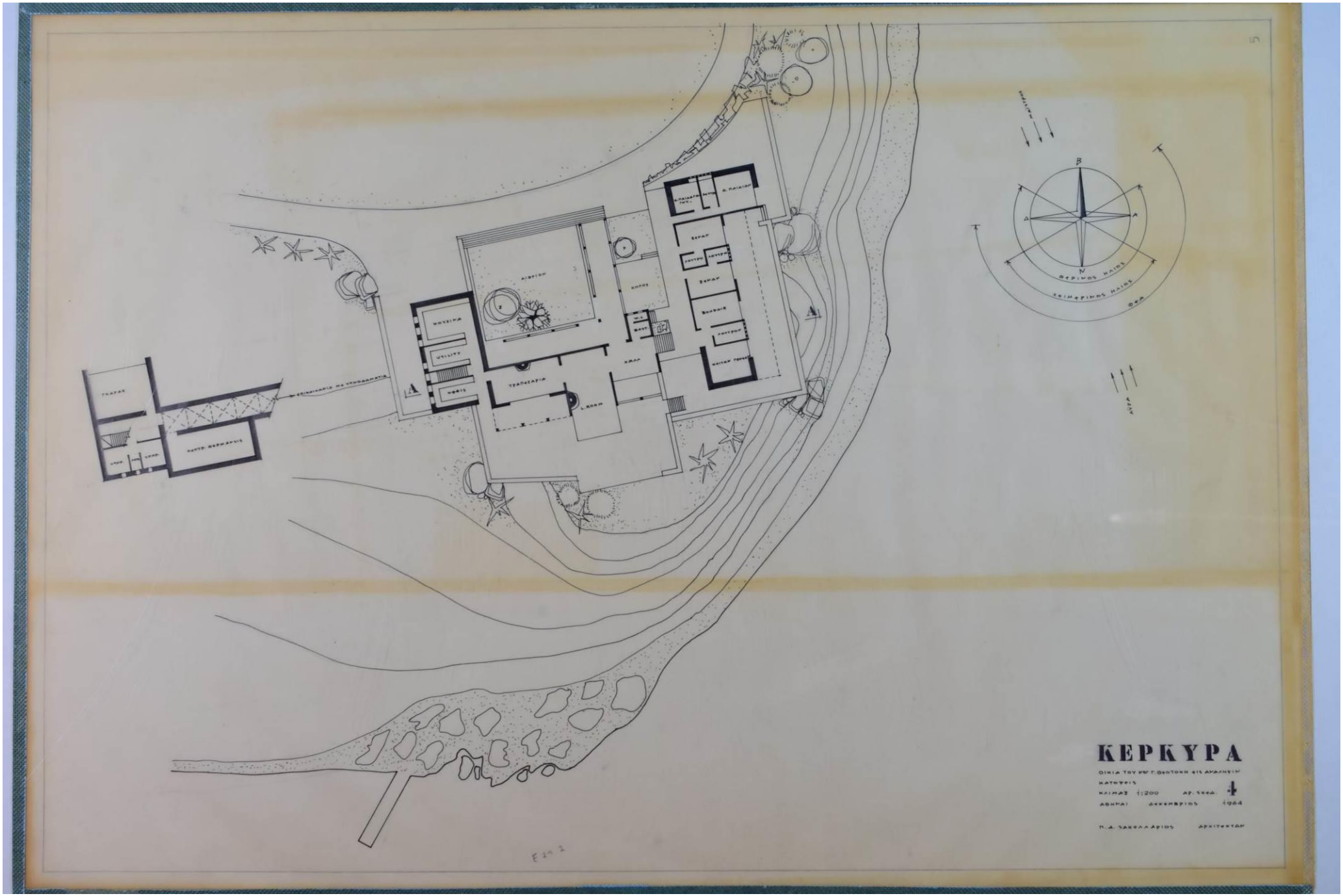
Α/Α	Έργο	Χρονολογία	Πηγή
134	Οικοδομή Μακρίδη. Κέρκυρα	[1950]	ΓΑΚ Κέρκυρας
135	Πογιάγου οικία. Κέρκυρα	χ.χ.	ΓΑΚ Κέρκυρας
136	Σκάρπας	χ.χ.	ΓΑΚ Κέρκυρας
137	Χιωτάκης Χ. Ανάβυσσος	[1963]	ΓΑΚ Κέρκυρας
138	Πολυκατοικία Λεβίδη 9	χ.χ.	ΓΑΚ Κέρκυρας
139	Πολυκατοικία Ρηγίλλης	χ.χ.	ΓΑΚ Κέρκυρας
140	Φρούριο Κέρκυρας	[1966]	ΓΑΚ Κέρκυρας
141	Μνημείον Μεσολογγίου	χ.χ.	ΓΑΚ Κέρκυρας

β. ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΕΡΓΑ ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

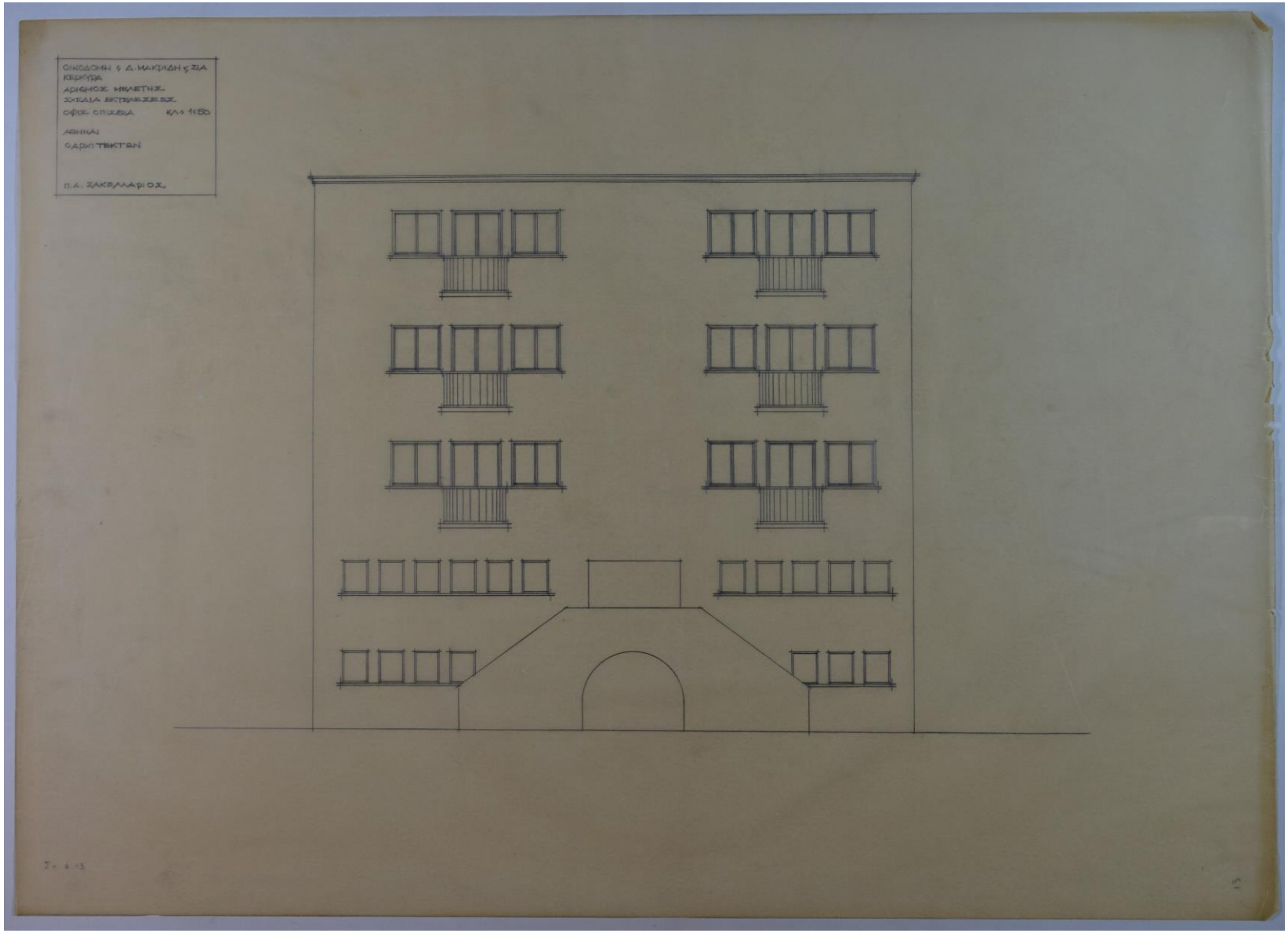
Α/Α	Έργο	Χρονολογία	Πηγή
Β1	Οικία Αποστόλου Παπαγεωργίου — Βόλος	1932–1933	Βιβλιογραφία
Β2	Οικία Βασιλείου Γκούμα — Αθήνα	1936	Βιβλιογραφία
Β3	Οικία Λάμπρου Ευταξία — Αθήνα	1937–1939	Βιβλιογραφία
Β4	Πρεβαντόριο «Τα Χελιδόνια» — Χάνια Πηλίου	περ. 1938	Βιβλιογραφία
Β5	Εστιατόριο Δάλλης — Αθήνα	1947–1949	Βιβλιογραφία
Β6	Παρεκκλήσιο Αγίου Γεωργίου των Λ.Ο.Κ. — Καβούρι Αττικής	1949–1950	Βιβλιογραφία
Β7	Κτίριο γραφείων Χ.Α.Ν. — Ακαδημίας και Ομήρου, Αθήνα	1957–1958	Βιβλιογραφία
Β8	Ιδιόκτητη κατοικία Περικλή Σακελλάριου — Φιλοθέη Αττικής	1957–1959	Βιβλιογραφία
Β9	Ακτή Αστέρα Γλυφάδας — Γλυφάδα Αττικής	1959–1964	Βιβλιογραφία
Β10	Μεγάλη Ακτή / Λαϊκή Πλαζ Ε.Ο.Τ. Βουλιαγμένης — Βουλιαγμένη Αττικής	1959–1962	Βιβλιογραφία
Β11	Πρεσβεία των Ηνωμένων Πολιτειών — Αθήνα	1959–1961	Βιβλιογραφία
Β12	Κτιριακό Συγκρότημα Λιμένα Κερκύρας — Κέρκυρα	1967–1969	Βιβλιογραφία
Β13	Ακτή Αστέρα Βουλιαγμένης — Βουλιαγμένη Αττικής	1962–1969	Βιβλιογραφία
Β14	Δημοτικό Θέατρο Κερκύρας — Κέρκυρα	1962–1974	Βιβλιογραφία
Β15	Εξοχική κατοικία Έλις Σακελλάριου — Παλαιοκαστρίτσα, Κέρκυρα	1962–1963	Βιβλιογραφία
Β16	Διεθνής Αεροσταθμός Κερκύρας — Κέρκυρα	1966–1970	Βιβλιογραφία
Β17	Κεντρικό Υποκατάστημα Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος — Κέρκυρα	1968–1969	Βιβλιογραφία
Β18	Χωροταξική μελέτη Ακτής Παλαιοκαστρίτσας — Παλαιοκαστρίτσα, Κέρκυρα	δεκ. 1960	Βιβλιογραφία
Β19	Ελληνικό Περίπτερο, Expo ’70 — Οσάκα, Ιαπωνία	1969–1970	Βιβλιογραφία
Β20	Οικία Θεόδωρου Αγγελόπουλου — Αθήνα	1981–1982	Βιβλιογραφία

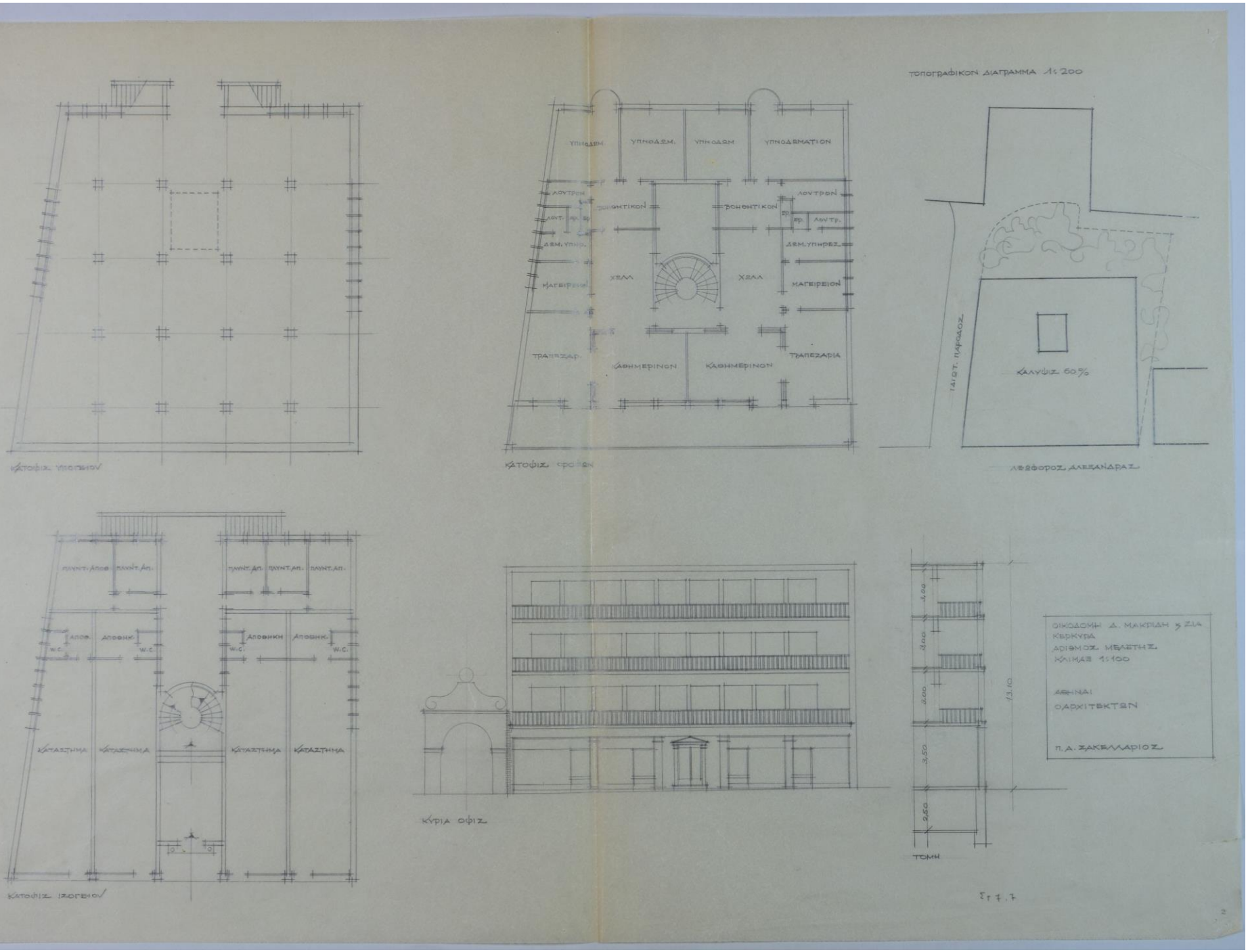
Β. ΟΙΚΙΑ ΘΕΟΤΟΚΗ

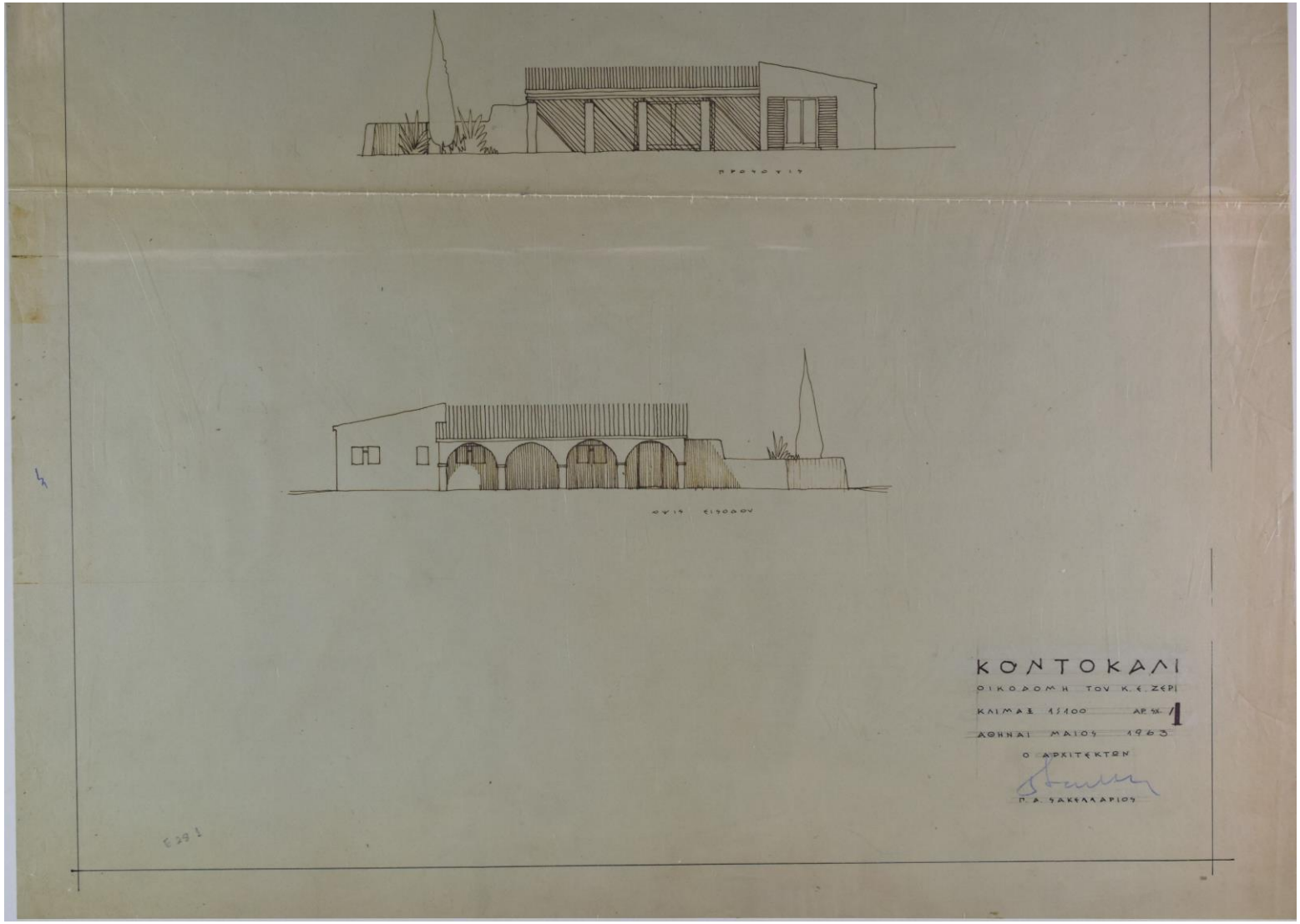

ΚΕΡΚΥΡΑ
ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΚΥΡ Γ. ΘΕΟΤΟΚΗ ΕΙΣ ΑΡΔΑΛΟΥΣΑΝ
ΚΑΤΟΨΙΣ
ΚΛΙΜΑΞ 1:200
ΑΘΗΝΑΙ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1964
Π. Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ

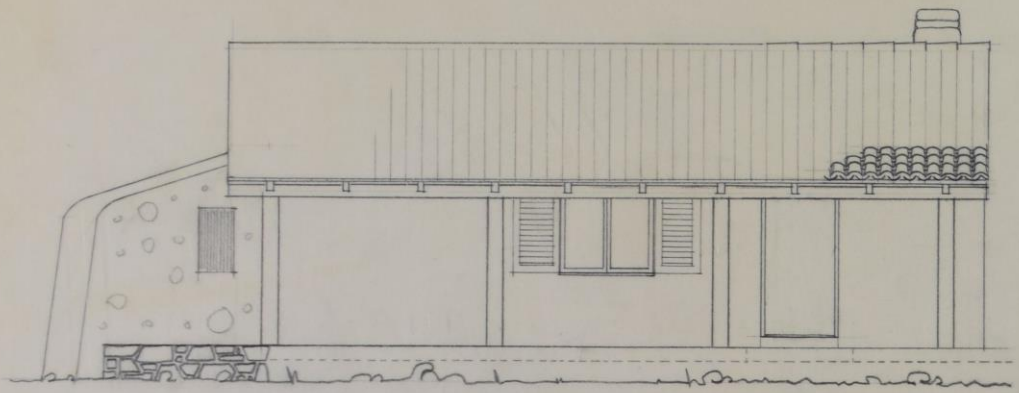
Γ. ΟΙΚΟΔΟΜΗ ΜΑΚΡΙΔΗ

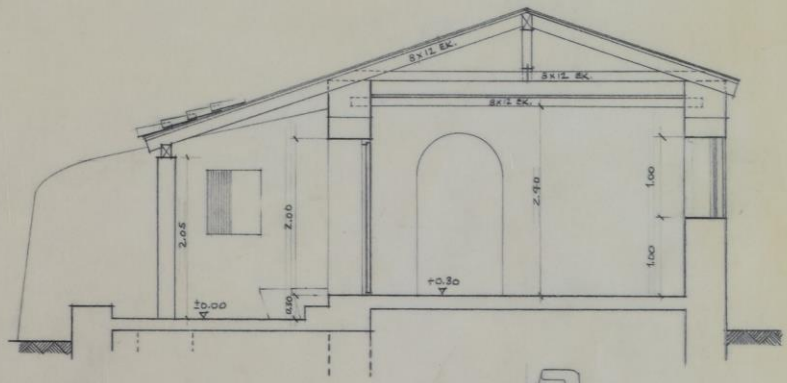

ΚΑΤΟΨΙΣ ΥΠΟΓΕΙΟΥ
ΥΠΟΔΣΜ.
ΥΠΟΔΣΜ.
ΥΠΟΔΩΜ
ΥΠΟΔΩΜΑΤΙΟΝ
ΛΟΥΤΡΟΝ
ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΝ
ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΝ
ΛΟΥΤΡΟΝ
ΔΣΜ. ΥΠΗΡΕΣ.
ΔΣΜ. ΥΠΗΡΕΣ.
ΧΟΛΛ
ΧΟΛΛ
ΜΑΓΕΙΡΕΙΟΝ
ΜΑΓΕΙΡΕΙΟΝ
ΤΡΑΠΕΖΑΡ.
ΤΡΑΠΕΖΑΡΙΑ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΝ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΝ
ΚΑΤΟΨΙΣ ΟΡΟΦΩΝ
ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1:200
ΚΑΛΥΨΙΣ 60%
ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ
ΠΑΥΝΤ. ΑΠΟΘ.
ΠΑΥΝΤ. ΑΠ.
ΠΑΥΝΤ. ΑΠ.
ΠΑΥΝΤ. ΑΠ.
ΠΑΥΝΤ. ΑΠ.
ΑΠΟΘ.
ΑΠΟΘΗΚ.
ΑΠΟΘΗΚΗ
ΑΠΟΘΗΚ.
W.C.
W.C.
W.C.
W.C.
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
ΚΑΤΟΨΙΣ ΙΣΟΓΕΙΟΥ
ΚΥΡΙΑ ΟΨΙΣ
4.00
3.00
3.00
3.50
2.50
13.10
ΤΟΜΗ
ΟΙΚΟΔΟΜΗ Δ. ΜΑΚΡΙΔΗ & ΣΙΑ
ΚΕΡΚΥΡΑ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ
ΚΛΙΜΑΞ 1:100
ΑΘΗΝΑΙ
ΟΔΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ
Π. Δ. ΖΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ
Σελ. 7

Δ. ΕΞΟΧΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΖΕΡΙ

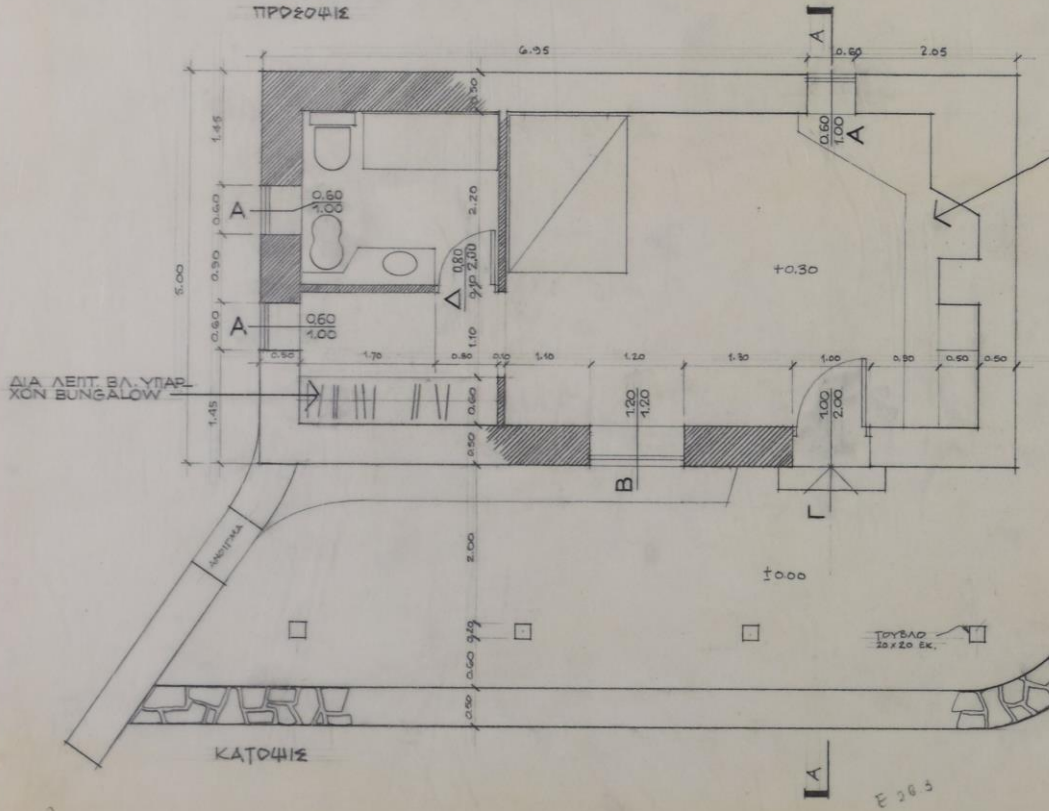

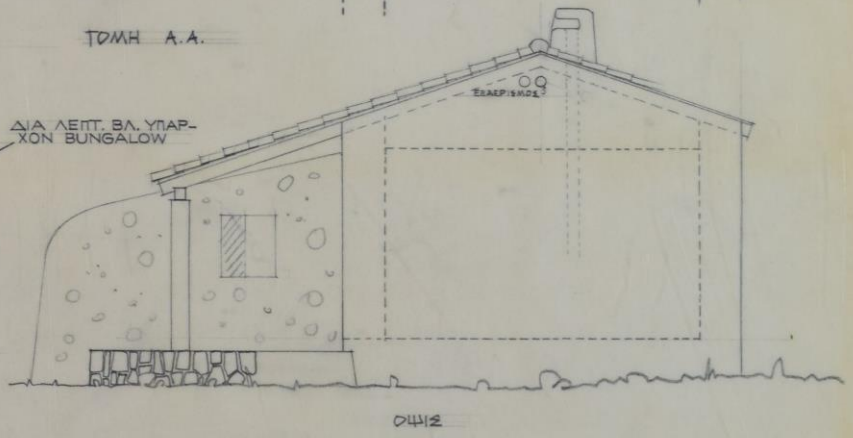

ΠΡΟΣΟΨΙΣ

ΤΟΜΗ Α.Α.

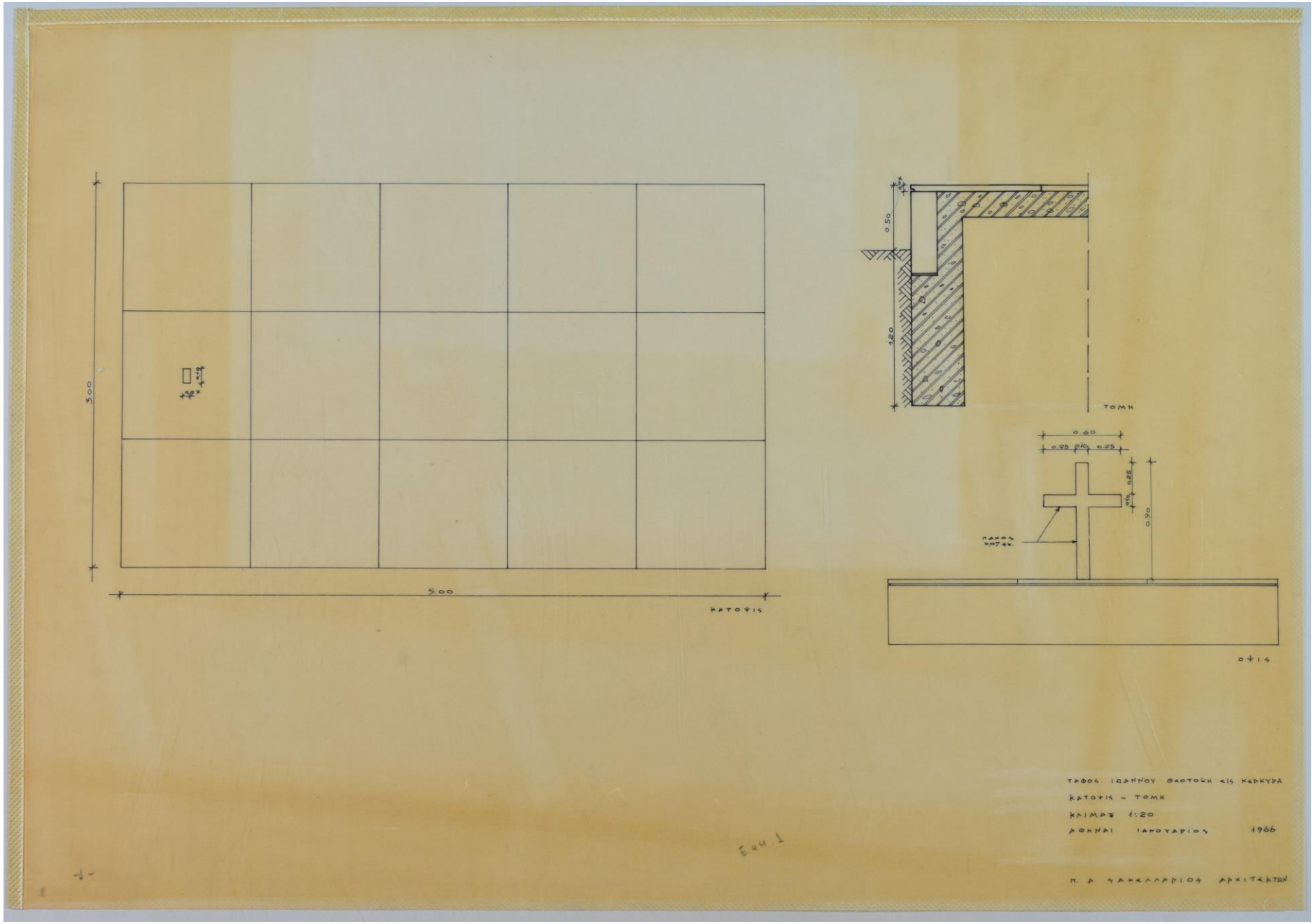

ΟΨΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ Π. Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ				
ΚΕΡΚΥΡΑ			ΚΑΤΟΨΙΣ - ΠΡΟΣΟΨΕΙΣ - ΤΟΜΗ Α-Α	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΕΔ. 1
ΟΙΚΟΔΟΜΗ 2ον bungalow κ. Ε. ΖΕΡΙ				
ΑΡ. ΜΕΛ.	ΑΡ. ΦΑΚ.	ΚΑΤΗΓ. ΣΧΕΔ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤ		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 11-1-68	ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ		Π. Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ	ΚΛΙΜΑΞ 1:50

Ε. ΤΑΦΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΤΟΚΗ

Το παρόν συντάχθηκε από ομάδα εργασίας του Περιφερειακού Τμήματος Κέρκυρας του ΤΕΕ, στο πλαίσιο του υποέργου 4 «Προβολή του αρχιτεκτονικού έργου του Περικλή Σακελλάριου» της πράξης με τίτλο «Αναβάθμιση Δημοτικού Θεάτρου Κέρκυρας και διαμόρφωση υπαίθριων χώρων» που έχει ενταχθεί και χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα «Ιόνια Νησιά 2021-2027».